

јули - септембар 2009



# Отећа истина

Лист удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Година V БРОЈ 19



# ПРОДАЈА ДУШЕ

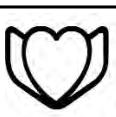
У неким не тако давним временима људи одређених професија, самим тим што се баве тим послом заврећивали су безпоговорно поверење људи. Толико им се веровало да су се неки у њих готово клели и то с разлогом, јер се знало ко је и како могао носити одређено звање и обављати тај посао. Времена су се нажалост променила, и то на горе, па се дешавају готово невероватне ствари. Шта рећи на чињеницу да се један хуманитарац, лекар, човек у кога су сва надања, поверење и они упрте чекајући од њега да спасе нечији живот, бави заправо двоструким послом. Онај други, тајни, монструозни је да уместо да спаси човека он у њему гледа извор зараде, ствар за богаћење сабирајући цену сваког органа понаособ.

Кад нам је тешко и треба нам морална подршка, духовна храна и лек, обратимо се свештенику оличењу поштења, човекољубља, чувару вере. И дође дан да тај исти човек коме смо се поверили и тражили духовни спас, буде откривен од стране америчке ФБИ, да је организатор, али и посредник у трговини људским органима. Један бубрег 160 хиљада долара, јетра 100, и тако редом. Радио је то и један лекар (за сада је само он идентификован), али и високи политичар у Израелу.

Неизбежно се поставља и питање да ли ти људи имају мирне снове. Сањају ли своје жртве свој извор богатства. Виде ли њихова лица у сновима. Имају ли ноћне море. И после многих питања - како су могли то да раде намеће се закључак да засигурно немају савести.

Заувек ће остати непозната још једна веома битна чињеница и питање на које неће одговорити: за колико су хиљада долара продали своју душу?

М.М.К.


**ОТЈЕТА  
ИСТИНА**

**Удружење породица  
киднапованих и несталих  
лица на Косову и Метохији**

Главни и одговорни уредник  
**Милијана М. Комаревић**

Редактор и лектор  
**Јелица М. Бабић**

Компјутерска обрада  
и  
Штампа  
“ИН” Земун

Тираж 1200 ком

Председник Удружења  
**Верица Томановић**

Секретар Удружења  
**Олгица Божанић**

Уређивачки одбор  
**Миланка Петровић**  
**Павле Костић**  
**Драгана Мајсторовић**  
**Радмила Спасић**  
**Слободанка Цветковић**  
**Бранкица Антић**  
**Милорад Трифуновић**  
**Негован Маврић**  
**Велибор Ађанчић**  
\*\*\*

Први број часописа изашао је 31.  
августа 2004. године,  
излази тромесечно.

Часопис је објављен уз свесрдну  
помоћ МКЦК и  
ТЕЛЕКОМА СРБИЈЕ  
**Часопис је бесплатан**  
текући рачун:  
205-22276-93

Комерцијална банка А.Д. Београд

e-mail:udruzenjekidnest@yahoo.com  
www.udruzenjeporodica.org.rs

# САДРЖАЈ



Докле чекати споменик

**4**

Тражимо истину

**5**

Отворено писмо ремијерима влада УНМИК-у

**8**

Хуманитарно чишћење



**9**

Где су нам колеге

**10**

За сада без ексхумација



**12**

Опело за пострадале

**14**

Нашли мир душама намученим

**16**



**19**

Гњиланска група не мирује

**23**

ДНК анализа, уносан бизнис

**25-26**

Хашки злочин над Србима

**30**

Страх кочи повратак

**32-37**

Судбине

На обележавању Међународног дана несталих љоновљена многа штитања, али и захтеви

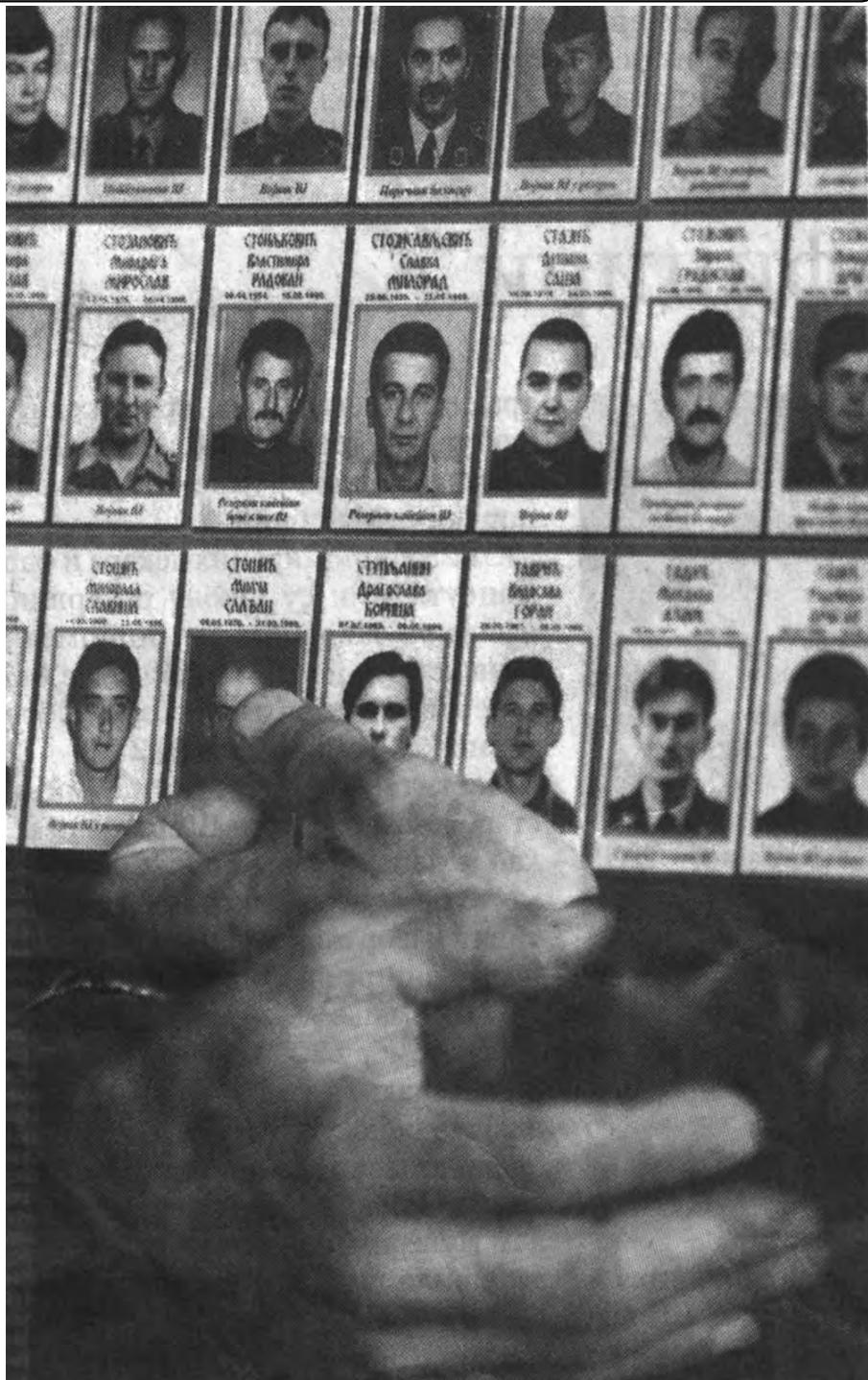
# ДОКЛЕ ЧЕКАТИ ИСТИНУ?

Још један 30. август - Међународни дан несталих. Још једна прилика да се јавност опомене и затражи истину о страдалим људима. И као свих претходних година чланови Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији придржили су се осталим удружењима да помену хиљаде имена мртвих и отетих људи. Оплакују они своје страдале који су на зверски начин убијани, отимани у јаме бацини.

А где су људи који су насиљно одведени из својих кућа, са посла, улица, из продавница? Пуна се деценија навршила, а за неке и 11 год-

## ХОЋЕМО СПОМЕНИК!

Делегација удружења је испред Скупштине Београда оставила инпровизовану спомен-плочу са ловоровим венцем. Протест је организован и у Грачаници, а Удружење киднапованих Срба затражило је наставак истраге о трговини органима. Председник РС Рајко Кузмановић је апеловао на све ентитетске органе БиХ и организације да убрзају активности око проналажења и идентификације несталих у Републици Српској и БиХ



ина од када их одвојише од својих најмилијих на косметским просторима, а истине још нема.

И шта рећи овог 30. августа а да до сада није бар хиљаду пута речено. Шта рећи онима који ишчекују истину, како поделити са њима толику несрећу и бол за изгубљеним вољеним бићем. Њихови су животи стали оног тренутка кад им се породица окрњила кад су постале породице киднапованог.

Ако је ово Међународни дан несталих требало би да међународна заједница после толико времена понуди нека решења. Уместо да се очекује расплет овог проблема, међународна

захедница као да је занемела, нема више шта да обећа, а неће да призна да је немоћна. Ћутање и затишје. Тек са времена на време допреми се ковчег или два.

Својевремено је ученица медицинске школе у Грачаници Јелена Ђорђевић поводом обележавања Међународног дана несталих рекла следеће:

- Ја хоћу да Дан несталих и отетих не постоји. Желим да се ти људи пронађу, врате, ма у каквом стању били. Желим да сва наша питања добију одговоре, а будућност разумевање.

М.М.К.

У Београду обележен 30. август Међународни дан несталих

# ТРАЖИМО ИСТИНУ

Као и свих претходних година од када траје потрага за киднапованим и несталим лицима са простора бивше Југославије породице несталих затражиле су у Београду од влада Србије, Хрватске и БиХ да што пре утврде стратегију за решавање судбине несталих и да обезбеде услове да институције укључене у тај процес могу квалитетно да раде.

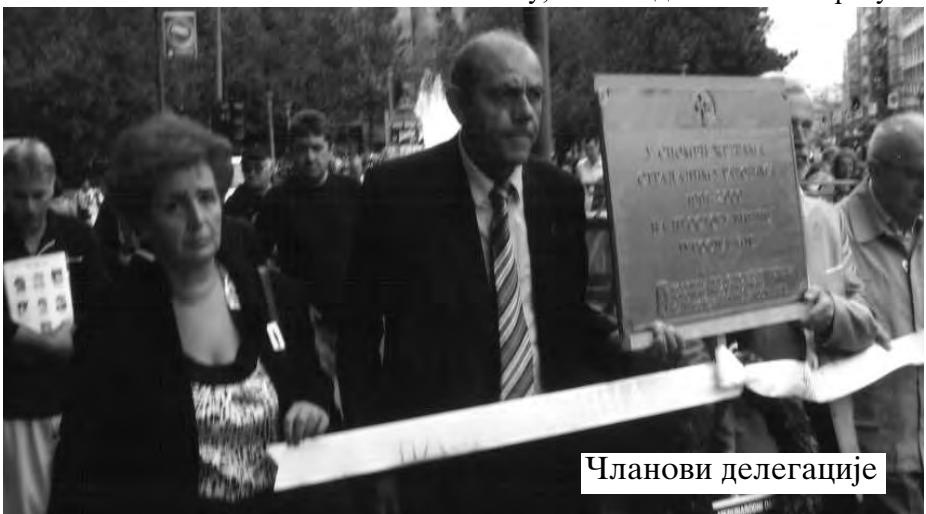
- Наше право на истину не може се даље гурати под тепих. Крајње је време да се заустави неизвесност. Зато данас и са овог места у име више хиљада породица поручујемо - Тражимо истину о најмилијима, ма како болна била - рекао је Чедомир Марић на протесту на Тргу Николе Пашића на којем су представници породица несталих положили венце на импровизовану спомен-обележје.

Они су, такође, прочитали отворено писмо надлежним институцијама, с упозорењем да у Београду не постоји ни једно место за спомен-плочу.

- У свим другим околним државама постоји мноштво споменика страдања. Ваљда је ред да се нађе такав простор и у Београду

- рекао је Марић.

Поводом Међународног дана несталих, шеф регионалне делегације Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК) Пол-Анри Арни је саопштио да се



Чланови делегације

деценију по окончању ратова још трага за 15.655 несталих, оценивши да је то "превелики број за постицање помирења на западном Балкану". Од близу 16.000 непрасветљених случајева, највише је у БиХ - 11.466, у Хрватској је још 2.300, а на КМ 1.889 несталих. Уписаној изјави поводом Међународног дана несталих шеф Мисије

тугу и немир које осећају породице несталих.

- Ми схватамо и очајање у њиховом животу које проузрокује ова неизвесност - навео је Де Кермабон. Шеф ЕУЛЕКС-а је нагласио да "сложеност изазова спречава брзо налажење решења", као и да је ЕУЛЕКС предузео "знатне мере" за утврђивање судбине људи несталих на Косову.

Слике говоре више од речи

## ЉУДИ КОЈИХ ВИШЕ НЕМА

Разгледајући фотографије које се налазе у београдској канцеларији Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, а које су им својеврсна документација о борби породица да сазнају истину о својим несталима запањила ме је чињеница колико људи који су тражили своје најмилије није више међу живима.

На фотографијама са протеста или обележавања одређених значајних датума налазим ликове сада покојне Круниславе - Славке Баљошевић, Милорада Спасића, Рефике Омерагић, Загорке - Милье Станишић. Умрли су и многи други који због болести или беспарице и немаштине нису долазили. Једна оistarела мајка која је у избегличком кампу у Селави окончала свој живот никада није могла да дође и искаже свој протест и огорчење због киднаповања сина јер је била шлогирана и везана за кревет. Умрла је не сазнавши истину. Већина чланова породица киднапованих лица напустила је овај свет у најбољим годинама. По старосном добу они би још дugo могли да живе, али бол и туга су учинили своје. Копнели су и нестали са овога света као да су желели да се придрже својим страдалима. Крунислава сину и супругу, Рефику сестри Лидији, киднапованим и зверски убијеним недужним људима.

М.М.К.

Међународни дан несталих 30. август породице киднапованих и несталих лица са Косова и Метохије обележиле су у Грачаници протестом под слоганом "Тражимо истину о најмилијима". Од међународне заједнице затражили су расветљавање судбине њихових најмилијих несталих током и после сукоба 1999. године. Координатор удружења киднапованих и несталих Срба са Космета Милорад Трифуновић рекао је у свом обраћању окупљенима да они траже истину о томе шта се д догодило са њиховим несталим члановима породица.

- Желимо истину о нашим најмилијим, каква год да је. То поручујемо свима којима је дужност да нам је кажу. Да не живимо у заблуди и неизвесности. Према породицама киднапованих и несталих и данас се врши злочин. Над-лежни, а међу њима је најодговорнији ЕУЛЕКС, одбијају да почну откопавање и ексхумацију на локацији у близини Обилића где су, претпоставља се, по-копани остаци киднапованих рудара угљенокопа Белаћевац. Копаћемо и рукама ако треба само да дођемо до истине, рекао је између осталог Трифуновић.

Окупљени су на протесту у Грачаници рекли и да на Међународни дан несталих желе још једном да изразе негодовање

#### НС: ХИТНО РАЗРЕШИТИ СВЕ СЛУЧАЈЕВЕ НЕСТАЛИХ

Нова Србија (НС) је затражила, поводом обележавања Дана несталих, да се хитно разреше сви случајеви киднапованих и несталих људи за време протеклих ратова. Потпредседница НС Дубравка Филиповски је навела да је последњи тренутак за то, наводећи да српске власти и тужилаштво морају енергичније да крену у откривање злочина, нарочито на северу Албаније.

У Грачаници обележен Међународни дан несталих

# КРАЈЊИ ЈЕ РОК ЗА ИСТИНУ



и протест према онима који неће да учине оно што треба да учине. Подсетимо, до сада су породицама предати остаци 302 особе док

#### ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Годинама у мртвачници у Приштини 420 тела чека на идентификацију. Нема објашњења зашто се толико чека, када имају ДНК узорке 99% породица несталих. Пол-Анри Арни објашњава како су та тела у прилично лошем стању. Нека су толико изгорела да је чак немогућа ДНК анализа. Негде је реч о сасвим малим деловима тела.

се за 537 особа још увек трага.

Шеф мисије ЕУЛЕКС-а на Косову Ив де Кермабон, је навео да је и мисија од децембра 2008. године извршила 88 теренских операција, 45 ексхумација, однела 405 узорака костију на ДНК анализу и ексху-

мирала тела 66 појединача.

Из фонда за хуманитарно право, позвали су власт у Србији да објави све податке о масовним гробницама и да обезбеди средства и изврши ексхумацију преосталих масовних гробница у језеру Перућац, на Кошарама и у Белаћевцу. На Косову је од 1. јануара 1998. године до децембра 2000. године убијено 13.421 особа.

Затражено је хитно решавање свих случајева киднапованих и несталих и енергичније ангажовање српске власти и тужилаштва у откривању злочина, нарочито на северу Албаније. Подржана је иницијатива да се у Београду подигне споменик српским жртвама са територије бивше Југославије.



Саво Штрбац:

# У ЗАСТОЈУ ЈЕ САМО ПОТРАГА ЗА НЕСТАЛИМ СРБИМА

“Када се трага за несталим Хрватима, прекопа се цела Хрватска за месец дана ако постоји нека информација”, рекао је



Штрбац поводом Међународног дана несталих. “Исто је и на подручју БиХ, где оба ентитета и сва три народа, ако дођу до информација, имају отворену могућност да изврше ексхумације, као и Албанци на Косову и Метохији”, додао је Штрбац

истакавши да “једино Срби у Хрватској и на Косову немају такву могућност”.

Он је навео да “Веритас” у Хрватској тренутно трага за 2.300 несталих, међу њима је 1.516 цивила, од којих 605 жена, указавши да цивили чине огроман број - више од 66 % несталих, а жене око 26%.

“Ми још нисмо успели ни да верификујемо овај укупан број несталих код међународних организација, јер и то иде тешко”, казао је Штрбац и додао да зато долази до манипулација. Према његовим речима, разумљиво је да потрага стане када нема шта да се ради. “Дођете до зида и даље не можете, јер нема информација”, казао је Штрбац, “али у овом случају ситуација је потпуно обр

нута”. “Ми већ годинама знамо за око 800 регистрованих гробних места, која још нису ексхумирана, иако нема никаквих препрека”, навео је Штрбац и додао да је “Веритас” највише података добио управо од хрватске државне комисије. Штрбац је нагласио да је проблем што међународна заједница не врши никакав притисак на власти у Загребу иако поштовање људских права подразумева и испуњавање обавеза према несталима. Према његовој оцени, циљ је да се што безболније заврши суђење хрватским генералима у Хагу за злочине у “Олуји” који ће се свести на 350 од укупно 2.000 жртава и да се Хрватској олакша пут у Европску унију.

У свету преко 50.000 несталих

## КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД НЕСТАЈАЊА ЈОШ НИЈЕ ПОТПИСАНА

Међународни дан несталих, установљен је пре 26 година у знак сећања на жртве ратова, злочина против човечности или кршења људских права, чија је судбина непозната. Колико је несталих особа у свету немогуће је утврдити, јер многе владе не признају да се у њиховој земљи дешава присилно нестајање људи и тајно заточеништво, зато што то представља тешко кршење људских права и међународног хуманитарног права.

Према проценама међународних организација, које се баве проблемима несталих, тајно затварање практикује се у тридесетак земаља. Подаци Радне групе за присилно нестале Канцеларије високог комесара УН на људска права говоре да у свету има око 50.000 несталих, али се сматра да је њихов број много већи. Идеја за обележавање Међународног дана несталих потекла је од федерације удружења рођака заточених и несталих, основане 1981. године у Костарики, за борбу против тајног затварања и насиљног нестајања у државама Латинске Америке.

Генерална скупштина УН је, на иницијативу Међународне коалиције против присилног нестајања, у децембру 2006. године усвојила Конвенцију за заштиту свих особа од присилних нестанака, коју још није потписала ни једна од држава насталих приликом насиљног разбијања бивше Југославије.



### СТАТУС РЕГУЛИСАТИ ЗАКОНОМ

На протесту, завршеном поворком до Скупштине Београда, затражено је и да земље које немају закон о несталима хитно усвоје тај пропис, да удружења породица несталих уредбом или законом буду проглашена за удружења од посебног значаја, и да се формира фонд за финансирање пројекта удружења породица несталих. У писму је затражено и да тужилаштва покрену истраге ради утврђивања одговорности за измештање појединачних и масовних гробница и да осумњичени и сведоци дају информације о локацијама гробница и околностима нестанка људи. Такође, затражено је и да се Међународни дан несталих 30. август, уврсти у календар значајних датума који се обележавају на државном нивоу, да владе у региону ратификују Међународну конвенцију УН за заштиту свих лица од присилног нестанка, као и да међународна заједница изврши притисак на владе у региону које се оглушују на захтеве породица несталих.

М.М.К

# ОТВОРЕНО ПИСМО ПРЕМИЈЕРИМА ВЛАДА И УНМИК-У

Данас, када се у читавом свету обележава Међународни дан несталих, окупили смо се, по који пут, да јавно проговоримо о насиљно одведеном и убијеним српским цивилима, полицијцима и војницима и да подсетимо, да ово није само наш породични проблем већ национални и опште друштвени. Зато овај проблем треба да решавају не само породице, већ институције система. Породице су додатно огорчене што се жртвама манипулише, а њихова трагедија користи у дневно-политичке сврхе.

Посебно су незадовољне пасивношћу надлежних институција на свим нивоима власти у Хрватској, Босни и Херцеговини, Србији, као и УНМИК-а на Косову и Метохији, које су по свом мандату обавезне да се укључе у овај процес и дају породицама одговоре. Такође, су разочаране због дискриминације српских жртава, као да српске жене нису силоване, убијани старци и српска нејач, а поготово после сазнања о стравичном злочину на Косову и Метохији који су починили киднапери и њихови налогодавци, вађењем и продајом органа српских жртава. Ако се томе дода пртеривање са огњишта и спаљивање српске имовине, онда није чудно што у многим спаљеним селима и градовима нема Срба или су из већинског становништва постали мањинско или готово нестали.

Све се то временом одражавало на породице жртава, њихово здравље и психичку стабилност. Зато и данас после толико година, од ратних сукоба док се број нерешених судбина броји у хиљадама, осећамо потребу да укажемо на следеће проблеме:

- Истражни органи и институције су недовољно ангажовани у процесу прикупљања информација о локацијама гробница и утврђивању околности страдања жртава;

- Споро се ексхумирају већ локирани гробнице, посебно на простору Хрватске, а и процес идентификације ексхумираних тела траје годинама;

- Правосудне институције споро процесирају ратне злочинце и не обезбеђују правду и сatisфакцију жртвама и породицама;

- Извршина власт је недовољно активна у примени постојећих закона који регулишу ову проблематику, као и права породица и њихових удружења;

- Законодавна власт недовољно прати недостатке и пропусте у постојећој законској регулативи и не показује спремност за њихово побољшање;

- Актуелни политичари не стварају позитиван политички амбијент у којем би се питање несталих решавало искључиво као хуманитарно-правно питање;

Зато поново и данас тражимо од владе Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине, да што пре утврде државну стратегију у области решавања судбине несталих лица и да обезбеде услове да институције, укључене у овај процес, могу квалитетно радити. У том смислу неопходно је:

- да поменуте три земље потпишу споразуме о размени релевантних информација и сарадњи у процесу тражења несталих лица у региону, те да се исти поштују;

- да, земље које немају закон о несталим лицима хитно исти донесу. Такође је потребно формирати фондове за финансирање пројекта удружења породица;

- да удружења породица несталих лица законом или уредбом, буду проглашена од посебног значаја, чиме би посебан статус удружењима обезбедио већу стабилност;

- да тужилаштва покрену истраге у циљу утврђивања одговорности за измештање појединачних и масовних гробница;

- да тужилаштва, приликом истрага ратних злочина, иницирају код осумњичених лица и сведока да дају информације о локацијама гробница и околностима несташка тражених лица;

- да се 30. август, Међународни дан несталих, уврсти у календар значајних датума који се обележавају на државном нивоу.

Верујемо да ће се већ наредно обележавање овог датума одвијати у организацији државних институција, а не у организацији удружења пород-

ица несталих и међународних организација.

Присилни нестанак представља један од најтежих облика повреде људских права, јер су заробљеним и насиљно одведеним лицима ускраћена сва њихова права и они су остали у рукама мучитеља, потпуно незаштићени, изван правне помоћи. Нестанци се и данас дешавају на свим континентима, уз ратне сукобе или без њих.

Зато су удружења породица несталих и друге невладине и владине организације покренуле иницијативу, да УН усвоје текст против присилног нестанка. У свету је иницијатива нашла на широку подршку, што је резултирало да Генерална скупштина УН 20. 12. 2006. године, концензусом усвоји Међународну конвенцију за заштиту свих лица од присилног нестанка. Нажалост, до данас је веома мали број ратификовао конвенцију.

Зато ми тражимо од влада држава у региону да ратификује ову конвенцију и тиме заштите људе од присилних нестанака. У циљу решавања горе наведених захтева представници удружења породица несталих лица траже већи притисак међународне заједнице на владе у региону које се оглушују на вапај породица. Механизам за притисак за решавање судбине несталих има довољно, поготово за државе нашег региона које претендују за улазак у Европску унију. Надамо се да Европа неће у загрљај прихватити оне који јој долазе преко неексхумираних масовних гробница зараслих у корову са НН крстовима или без икаквих ознака, да неће дозволити понављање злочина над жртвама измештањем гробница, кријући њихове посмртне остатке и на крају неће дозволити да починиоци злочина не буду изведени пред лице правде без обзира на верску или етничку припадност.

Наше право на ИСТИНУ не може се даље грати под тепих, крајње је време да се заустави неизвесност. Зато данас и са овог места у име више хиљада породица поручујемо:  
**ТРАЖИМО ИСТИНУ О НАЈМИЛИЈИМА, МА КАКО БОЛНА БИЛА!**

Београд, 30.08.2009. година

Писмо Катарине Марковић отетом оцу

# ЧЕЗНЕМ ДА ТИ КАЖЕМ

Скоро никада нисам имала прилику да ти кажем тата колико те волим. Од када си отишао на небо нисам ни приметила да у мом срцу, један део недостаје, а тај део си ти. Скоро сваке вечери се молим за тебе и мислим да ово није истина и да ћу се ускоро пробудити из једног кошмара. Од када су те одвели, непрекидно чујем оне одвратне сирене које означавају да ће још хиљаде и хиљаде људи умрети. Много тога бих желела да ти кажем, али једна је главна и ту никада нећу преболети. То је љубав која деца гаје према родитељима и коју још дан данас, после десет година чувам само за тебе. Татице криво ми је што ме ниси гледао док сам одрастала, док сам кретала у школу и док сам се сваке ноћи надала да ћешти доћи да ме покријеш и пожелиш лаку ноћ. Знам да ти је лепо на небу, али би лепше било када би био овде са нама. Ипак нисам толико срећна као што се види споља, у себи држим велику тугу коју некако скривам. Ти нас чуваш и гледаш из раја, али једино бога молим да сазнам где ти лежиш, да могу да однесем свећу, пустим сузу и испричам ти тугу моју. Много сам песама написала о теби и у свакој се налази "тата волим те и много ми недостајеш". Никоме није јасно шта се уствари дододило теби. Увек избегавам ту тему да не заплачам. Чешће ме Јелена види у соби како плачем над твојом сликом,



али ускоро се надам да ћу плакати над твојим гробом, кад већ ниси ту крај мене. Нека деца ми се ругају што немам оца, али сада знам да судбину нико никада не може зауставити, или

срећу може наћи где било, чак и на kraju света.

Надам се да ће се моја жеља остварити, а да ћу моћи да ти кажем колико те волим, па и ако то буде камен са твојим именом ја ћу те заувек волети.

## “ХУМАНИТАРНО “ЧИШЋЕЊЕ”

Да је било воље и неприснатрасног приступа, да је НАТО бомбардовање заиста имало "хуманитарни циљ", међународна заједница и Вашингтон могли су да подигну најтежу оптужнице против ОВК за злочине које су ови починили када су српске снаге поражене у јуну 1999. године. Професор политичких наука и историје на Универзитету у Аризони Дејвид Гибс, међутим, у својој најновијој књизи "Хуманитарна интервенција и разарање Југославије", оспорава владајуће званично америчко мишљење да је то био "добар рат". Напротив, он га карактерише веома сличним оном који је довео до фијаска у Ираку. У свом научном раду, заснованом на јавним документима, Гибс оспорава сва три свеприсутна мита о овом рату: 1. НАТО је отпочео са бомбардовањем тек када су сви дипломатски напори да се споразум оствари мирним путем - исцрпљени, 2. косовски конфликт је морално и етички једноставан: Срби су агресори и угњетивачи, а Албанци жртве, 3. ваздушни напади НАТО-а спречили су веће злочине и имали су позитиван ефекат на стање људских права на Косову.

Сва три мита су намерно подстицане заблуде које најновија књига Дејвида Гибса научно раскринава: "НАТО и чувари мира УН одмах после српског пораза поставили су ОВК на власт, а ОВК је моментално искористио своју нову позицију да кампањом насиља и застрашивања етички очисти Косово од Срба", пише Гибс.

О терору над Србима забелешке је направила канцеларија ОЕБС-а, а описали су га у својим мемоарима званичници УН Ијан Кинг и Вит Мејсон:

"Лета 1999. године владала је сезона освете и најсурвијег разбојничког насиља. ОЕБС је прикупио на десетине хорор прича. Главни Ром отет је из своје куће, јер је његова

породица наводно сарађивала са Србима, четрдесетчетврогодишњи Србин усмрћен је металним шипкама од стране руље косовских Албанаца... Срби су убијани док су радили на пољима... Сви ови злочини десили су се док су под надзором НАТО-а чувари мира надгледали безбедност Косова". Гибс у овом поглављу између осталог закључује да је "данашњи албански циљ етички чисте територије, без Срба, постигнут у многим деловима Косова".



У ствари, ове стране су биле опаке, па је потпуно погрешио подграјавати мит о агресорима и албанским жртвама. Злочини које су на Косову и претходно у Босни починиле српске снаге не могу бити изговор за амнистију злочина ОВК, додаје аутор. Он при томе каже да су "САД биле савезници у неким од тих злочина јер су подржавале ОВК". Данас, десет година после тих до-гађаја, не бисмо смели да прикривамо злочине било које стране.

А да се ти злочини и даље прикривају доказ је, како је у исцрпном разговору за "Политику" рекао професор Гибс, и најновија књига Карле дел Понте. Ипак, како у закључку своје књиге каже Гибс, у случају Косова "највише узнемирача чињеница да је такозвана хуманитарна интервенција служила углавном да се умноже тешки злочини". "У том смислу косовски рат је сличан инвазији на Ирак 2003. године која је такође "продата" америчкој јавности као хуманитарна акција - да се "спасе" ирачки народ од насиљног диктатора. Главна лекција из косовског и ирачког искуства јесте то да војне акције - чак и када их називамо хуманитарним - често изазивају још већу и масовнију људску патњу".

В.Ш.

Новинари Србије јроштавоали због нерешавања судбине њихових колега

# ГДЕ СУ НАМ КОЛЕГЕ

На радном задатку 1998. године нестало је Буро Славуј и Ранко Перенић (Радио Приштина), Љубомир Кнежевић ("Јединство" и "Политика") 1999. године, Марјан Мелонаши (Радио Косова, српска редакција) 2000. године, и убијени Александар Симовић и Момир Стокућа 1999. године.

У Приштини је као и у Београду одржан протестни скуп новинара УНС-а поводом деценије отмице косметских новинара.

Испред седишта мисије ЕУЛЕКС-а је затражено покретање истраге и откривање убица новинара на Косову и Метохији. Представници УНС-а и његовог регионалног огранка, Друштва новинара Косова и Метохије, носили су транспарент исписан на српском и албанском језику на коме је писало "Вратите нам

- Комитет за заштиту новинара у Њујорку располаже и именима колега који су страдали у бомбардовању Радио телевизије Србије (РТС) али су одлучили да их не уврсте у свој список. Ми ћемо сада да систематизујемо све податке и затражићемо да и наше колеге које су страдале у РТС-у као и на Косову и Метохији буду споменуте у том списку. Ми сматрамо да су то људи који су страдали на радном задатку и да они нису били легитимна мета,

откривању судбине његовог брата једино потребна воља међународне заједнице.

- Мој брат је нестао у околини Ораховца и до дана данашњег ми о њему ништа не знамо. Мисије на Косову се мењају долазе и пролазе али нико се до сада није интересовао, није изразио добру вољу, да проблем реши. Истрага се уопште не води, а нестало су обични људи, цивили, радећи свој новинарски посао, рекао нам је Перо Славуј. Супруга киднапованог Ранка Перенића Снежана каже да је тешко живети са чињеницом да једног јутра супруга испратите на посао и 11 година после тога ви не знаете шта се са њим догодило. "Никада ништа нисмо чули, никада нам ништа нико није рекао о томе да ли се истрага о његовом нестанку води", каже Снежана Перенић.

Подсетимо, 1998. године на Косову и Метохији нестало су: Ранко Перенић и Ђуро Славуј, екипа радио Приштине, 1999. године Љубомир Кнежевић, новинар "Јединства" и дописник "Политике", а 2000. године Марјан Мелонаши, новинар српске редакције Радио Косова. До дана данашњег нису откривене убице новинара Александра Симовића, који је нестао 1999. године, а чији су посмртни остаци пронађени, као и фотопортрета Момира Стокуће, убијеног 1999. године.



"наше колеге" као и фотографије несталих и убијених колега. Председник Друштва новинара Косова и Метохије, Жељко Тврдишић, рекао је на протесту у Приштини да је циљ окупљања новинара у Приштини одавање поште колегама који су на Космету нестали након 1998. године. Он је нагласио да се од представника ЕУЛЕКС-а тражи свеобухватна истрага како би судбина киднапованих и убијених колега и новинара била расветљена. Председник Удружења новинара Србије Љиљана Смајловић је рекла да је разлог доласка у Приштину, поред сећања на колеге, исправљање једне неправде. Наиме, УНС је открио да је у евидентији Комитета за заштиту новинара у Њујорку, који води списак свих несталих и страдалих новинара у ратовима у последњих 20 година, уврштен само један српски новинар - Славко Ђурувија.

рекла је госпођа Смајловић.

Поред новинара протесту у Приштини су присуствовали и чланови породица несталих и убијених новинара са Косова и Метохије. Брат несталог новинара Радио Приштине Ђуре Славуја, Перо, рекао је да је у



Обележена годишњица киднаповања радника Електропривреде Србије

# ОДВЕДЕНИ СА СВОИХ РАДНИХ МЕСТА

У Грачаници је 22. јуна обележена годишњица киднаповања радника са површинског копа Добро Село који послује у систему Електропривреде Србије. Тим поводом чланови Удружења киднапованих и несталих Срба са Косова и Метохије организовали су протест са кога су поручили да никада неће одустати од борбе за истином. "Док год смо живи, рекао је окупљенима Милорад Трифуновић координатор Удружења породица киднапованих и несталих Срба са Косова и Метохије, тражићемо одговор на питање шта је са нашим најмилијима."

- Као и много пута до сада, изражавамо незадовољство учинком

цивилне и војне мисије у јужној српској покрајини у разрешењу судбине наших најближих. Посебно смо огорчени што се, и поред бројних доказа и сведока, већ више од 10 година ништа не предузима против оних који су организовали и починили та злодела, нагласио је Трифуновић.

Подсетимо се, 22. јуна 1998. године са својих радних места отети

су: Душан, Петар и Зоран Аћанчић, Мирослав Трифуновић, Србољуб Савић, Драган Вукмировић, Филип Гојковић, Мирко Буха и Жарко Спасић. По подацима Удружења киднапованих и несталих Срба са Косова и Метохије до сада је идентификовано 302 Срба док се око 547 њих води као нестало.

В.Бецић



## ИСТИНА О РУДАРИМА ИДУЋЕ ГОДИНЕ

Ексхумације на подручју рудника Белаћевац где се, по наводима сведока, налазе тела 14 отетих рудара и још десетак Срба и других неалбанаца, поново је одложена до 2010. године.

Наиме, ни једна од око 30 држава није изразила спремност да помогне финансијски тај пројекат.

Од ЕУЛЕКС-а је затражен одговор зашто се стало са исковањима код рудника Белаћевац.

Зна се да су истраживања на тој локацији почела прошле године и породице киднапованих су очекивале да ће сазнати истину о томе шта се десило током 1998. године.

ЕУЛЕКС је раније саопштио да је "планирана процена локације у Белаћевцу одложена до лета 2010. године" јер је ЕУЛЕКС после детаљних планирања усвојио пројекат којим је, због логистичких потреба и сложености терана на подручју Белаћевца предвиђено "укупно десет фаза ископавања, што изискује високе трошкове".

ЕУЛЕКС се обратио владама тридесетак држава са захтевом да финансијски помогну, да је одобравања било, али да нико до сада није дао новац за овај пројекат. Породице преко 2.500 косметских жртава, од којих 537 и даље не зна судбину својих најмилијих, са негодовањем су примиле то образложение.

## ФИНАНСИРАЊЕ ДРЖАВА

Председник комисије Владе Србије за нестале Вељко Одаловић изјавио је поводом 30. августа, Међународног дана несталих, да ће тражити да наша држава финансира ексхумацију јаме на подручју Белаћевац где се, према изјавама сведока, налази више од 20 тела Срба, од којих је већина отета и нестала пре почетка рата на Косову и Метохији.

Одаловић је рекао новинарима да владина комисија још није добила званично обавештење од званичника Еулекса да је ексхумација у Белаћевцу одложена на годину дана услед недостатака волье око 30 земаља и страних донатора, којима су се обратили, да финансирају тај пројекат.

Он је подсетио да је прошле године, када су почеле припреме за отварање те јаме на подручју рудника Белаћевац, у име Владе Србије понудио материјалну, техничку, стручну и другу потребну помоћ.

"И даље апсолутно инсистирам да Србија буде партнер и да учествује материјално у откопавању јаме Белаћевац, рекао је он.

*Несумњиво је да се на Кошарама налази један број посмртних остатака наших војника, рекао је Вељко Одаловић*

## ЗА САДА БЕЗ ЕКСХУМАЦИЈА

Владе у региону морају много више да учине за судбину несталих и додао да је број од 15.655 људи чија је судбина и даље непозната превелик за постицање помирења на западном Балкану, оценио је званичник Међународног комитета црвеног крста (МКЦК) у Србији Пол Анри Арни на конференцији за штампу, поводом Међународног дана несталих, 30. августа.

- МКЦК дубоко је забринут због спорог одвијања тог процеса и зато желимо да поручимо владама у региону да није довољно то што се ради, да је неопходно да учине све да разреше што више случајева у складу са обавезама по међународном праву - истакао је Анри Арни на конференцији за новинаре.

### Пронађено само 1149 људи

Пол Анри Арни - шеф регионалне делегације МКЦК подсетио је на податак да су у последњих 12 месеци пронађени остаци свега 1.149 људи и то углавном у Босни и Херцеговини. Говорећи о проблему 420 посмртних остатака који се годинама налазе у Приштини Анри Арни је подсетио да су многи од тих остатака толико мали и уништени да се ДНК анализа не може урадити. Додао је да већи део тих

остатака није идентификован јер многе породице нису дале ДНК мислећи да су нашле своје нестале а сахраниле неког другог услед погрешне идентификације.

Вељко Одаловић је изјавио да питање несталих мора бити приоритет и да оно не сме бити обележено ни политичким ни било каквим другим проблемима. "Процес не иде жељеним током. Скоро 16.000 несталих - читав један град који се тражи говори нам да још има пуно послана", рекао је он и додао да је

"расветљење судбина несталих кључ и за решавање многих проблема и пут ка помирењу и стабилности".

### Нема паре за ископавање

- Локација, за коју се поуздано зна да се на њој налази преко 20 тела киднапованих и убијених Срба, неће ни у овој години бити отворена. Аргумент да донатори нису обезбедили средства јесте понижавајући - нагласио је Одаловић.

Он је рекао и да ексху-

мација неће бити обављена ни на Кошарама, околини некадашње истоимене карауле на српско-албанској граници, где су се водиле најжешће борбе током рата 1999. године, упркос томе што су пре три године приложене



Вељко Одаловић

војне мапе, као и сви потребни подаци ради деминирања овог подручја.

- Несумњиво је да су тамо и посмртни остаци једног броја наших војника, али и албанских, јер је то била зона илегалног преласка из Албаније - рекао је он и подсетио да је у овој години Комисија за нестала лица преузела 12 идентификованих тела са простора Ким, као и да се у Хрватској зна за 500 гробних места у којима су тела Н.Н. лица.

Н.Н.

Од владине Комисије за нестала лица, на прелазу Мердаре

## ПРЕУЗЕТА ТЕЛА УБИЈЕНИХ

Представници Комисије за нестала лица Владе Србије предали су на административном прелазу у Мердару, посмртне остатке троје Срба убијених током 1999. године на Космету. Према речима Весне Бошковић, из Комисије за нестала лица, прузета су тела брачног пара Вилке (60) и Миливоја (70) Крстића из Дечана, као и Злате Јовановић (50) из Приштине. Њихова тела су пронађена у Доњем Ратишту код Дечана и на православном гробљу у Приштини.

- Брачни пар Крстић убијен је из ватреног оружја, док су узроци смрти Злате Јовановић непознати - саопштили су представници Комисије, износећи податак да су до сада преузета 302 посмртна остатака убијених Срба на Космету, али да се и даље трага за још 547 лица о чијој се судбини и даље ништа не зна.

Ексхумација тела у Кметовцу  
надомак Гњилана завршена

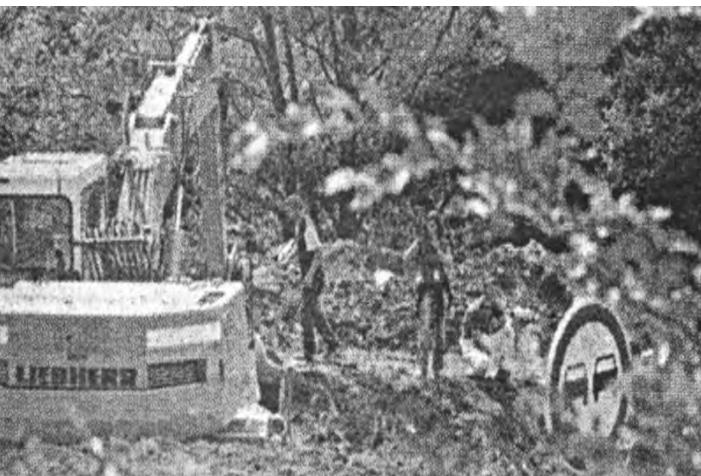
# У ГРОБНИЦИ И ДЦЕЦА

*Стручњаци судске медицине ЕУЛЕКС-а и припадници Косовске полицијске службе из масовне гробнице у селу Кметовцу надомак Гњилана ексхумирали су посмртне останаке најмање 11 особа. Међу жртвама, налазе се и посмртни останци најмање четворородце.*

- Откопавањем је обухваћено подручје од 380 метара квадратних, а тела су била на дубини 1,15 метара - наводи се у саопштењу ЕУЛЕКС-а и наглашава да су ексхумацију извели припадници Канцеларије ЕУЛЕ-

КС-а за нестале лица и судску медицину, у сарадњи са Јединицом за истраживање ратних злочина и КПС.

Акција истраживања локације, по речима Арбера Беке, портпарол КПС, трајала је три дана док су посмртни остатци особа пре бачени у одељење ЕУЛЕКС-а за судску медицину.



Поступак идентификације који ће бити рађен са ДНК анализом извршиће највероватније у Институту за судску медицину у Тузли - истиче Бека напомињући да ће се после ДНК анализе знати и идентитет настрадалих.

И док у КПС истичу да се највероватније ради о настрадали-

ма 1998. године и 1999. године у току ратних сукоба на Космету, представници Срба са овог КПС.

подручја представљају да се ради о убијеним српским цивилима киднапованим на путу Кметовце - Добрачане. Иначе, локација на којој су пронађени посмртни остатци откринута је на основу дојаве Албанца, који су ту започели грађевинске радове.

С.И.

Поводом десетогодишњице страдања оца Харитона

## ПОМЕН У МАНАСТИРУ ГРАЧАНИЦИ

*Отац Харитон био је једна од првих жртава припадника ОВК након долaska међународних снага на Космет*

У манастиру Грачаница служен је парастос поводом 10 година од отмице оца Харитона Лукића. Служио га је владика Рашко-призренски Артемије уз саслужење монаштва и сестринства епархије. У својој беседи окупљеним верницима владика Артемије је рекао да је отац Харитон једна нова жртва, нови мученик за веру хришћанску и за име српско.

- Тог дана у Призрену ухваћен је рукама злочинаца а сви наши покушаји преко КФОР-а и УНМИК-а да сазнамо нешто више о њему били су узалудни. Отац Харитон и многи после њега животом су платили своју верност имену свом и вери православној. Људи могу да прикрију жртве и злочинце који се и данас слободно шетају Косовом, као и оне који су нашим мученицима живима узимали виталне органе и трговали њима. Господ све то зна, Господ све то памти и када дође да суди живима и мртвима свакоме ће дати по делима његовим, рекао је Владика у својој беседи.

Отац Харитон Лукић је био монах Светих Архангела код Призрена. Киднапован је 15. јуна 1999. године од стране наоружаних лица у униформама такозване Ослободилачке војске Косова. Његово обезглављено и унакажено тело пронађено је почетком августа 2000. године на гробљу Тусус код Призрена. Отац Харитон је сахрањен у манастиру Црна Река 12. новембра 2000. године, тамо где је и започео свој монашки живот.



У Цркви светог Марка у Београду одржан помен косметским жртвама

# ОПЕЛО ЗА ПОСТРАДАЛЕ

У Цркви светог Марка у Београду одржан помен косметским жртвама

И овогодиšњи Видовдан био је дан окупљања косметских Срба у Цркви светог Марка и помена свим страдалицима албанског терора пре и после доласка представника међународне мировне мисије.

На служби, а одмах затим и опелу било је стотинак људи, махом чланова породица и родбине којима је неко киднапован, нестао или убијен. Много је туге било тога дана под сводовима храма. Посматрајући те људе није се могло оценити коме је теже било, онима који су сахранили своје најмилије или пак онима који још увек чекају да сазнају шта је са њиховим отетим синовима, супрузима, браћи, сестрама...

И сваке године, на жалост, све се мање људи окупљају под црквеним сводовима. Многи нису издржали толику тугу и бол, умрли су не сазнавши истину, а много је и оних који су због превелике жалости која их је снашла пали у постельју и тако се боре са болешћу и тугом.



Фонд за хуманитарно право:

## **ЈОШ 557 НЕСТАЛИХ СА КОСОВА**

Фонд за хуманитарно право представио је поводом Међународног дана несталих, резултате пописа убијених и несталих Срба и неалбанаца на Косову, према којем није позната судбина 557 особа. Извршна директорка Фонда Наташа Кандић позвала је власт у Србији да објави све податке о масовним гробницама и да обезбеди средства и изврши ексхумацију преосталих масовних гробница у језеру Перућац и на Кошарама, као и у Белаћевцу, како би породице несталих нашле свој мир. Она је истакла да породице свих жртава земаља у региону сматрају да су владе одговорне, јер се не смањује број несталих као и да не постоји политичка воља да се масовне гробнице ексхумирају.

- Ако не буде единственог захтева удружења породица несталих и невладиних организација за откривање података о масовним гробницама, држава неће ништа урадити сама, него ће одговорност пребацивати на друге. Држава 18 година после почетка ратова није формирала ниједан трајни документ који би обезбедио памћење - навела је Наташа Кандић. Директорка Фонда рекла је да је та организација сачинила базу података о убијенима и несталима на Косову од 1. јануара 1998. године до децембра 2000. године, али да та база, због накнадне провере података, не може да буде постављена на интернет сајта Фонда. Додала је да су на сајту доступни ажурирани спискови несталих.

C.M.

На гробљу у порти ораховачке цркве Успење пресвете Богородице служен једанаестогодишњи помен убијеним Србима у нападу на Ораховац јула 1998. године

## ОТЕТО ЧЕТРДЕСЕТДВОЈЕ ЉУДИ

**На Св. великомученицу Недељу 20. јула је служен једананаесетогодишњи помен убијеним Србима у нападу терористичке ОВК на Ораховац 1998. године**

Било је то време мира, нико ни слутио није да могу тек тако да нестану људи, поготову што су наша војска и полиција чувале Космет. По брдима и путевима већ су почели да харају припадници неке друге војске назване ОВК.

Ораховац је био једини град који је ова "војска" напала 1998. године 17. јула. Напад је трајао недељу дана. Ораховац и ораховачка села у којима су живели Срби била су опкољена и под непрекидном паљбом са околних брда, а Срби који су се тих дана задесили на путу кроз овај крај су киднаповани. Мушкарци из села Ретимља и Оптеруше су без трага одведени, а

У Ретимљу је на кућном прагу убијен старија Анђелко Костић, а 14 мушких чланова његове породице, заједно са другим мештанима Ретимља и Оптеруше одведен.

У Зочишту је убијена Велика Петровић, у свом дворишту, а из манастира одведени монаси.

Једанаест година је од тада прошло. Те и наредних година ораховачка општина је имала више од 84 српских жртава, што у разним нападима убијених, што киднапованих па пронађених у некој од масовних гробница. Много је воде протекло Дримом и много се тога Србима у Подримљу издешавало. Парох ораховачки отац Стеван је рекао "да су сви они, пострадали само зато што су Срби православне вере, а данас док се за њих молимо они сигурно красе Царство небеско. На нама је да их памтимо, да се Богу



биланс киднапованих из ораховачке општине је за ту недељу био 42-оје. За општину у којој је живело 5.000 Срба то је велика цифра и велики губитак, а посебно за родбину и пријатеље. Том броју је додат број убијених. У Ораховцу је снајпером, пред кућом убијен Александар Мајмаревић (29). Гранатом су убијени Векослав Казић и Јагош Филђокић и иза себе обојица оставили по троје малолетне деце. Поред њихових тела нашло се и беживотно тело старца Боривоја Симића, убијеног истом гранатом на прагу ћеркине куће. Они су први сахрањени у башти у црквеној порти која је до данас постала једино гробље за упокојене Србе у Ораховцу.

молимо за њихове душе, јер овде," како је рекао," у нашој порти су само њихова тела а душе су у наручју Божјем. Нека нас њихово страдање подсећа да не треба да остављамо нашу свету земљу и наше светиње, и да треба показати више поштовања према њиховим гробовима јер су они заиста мученици као и многи други мученици у роду нашему, као што је и Света Недеља коју прослављамо."

На гробовима, у црквеној порти, нема споменика, чека се време да се преместе на старо српско гробље у другом делу града када за то буду створени безбедносни услови.

О.Радић

На београдском гробљу Орловача обележен дан киднаповања Срба из Ретимља и Оптеруше

**На дан киднаповања 20-го  
свих мушких глава из села  
Оптеруша и Ретимља 18. јула  
одржан парастос на Орловачи**

Београдско гробље Орловача парцела број један. Субота 18. јули. У цркви на гробљу и једном делу међу споменицима неуобичајено пуно људи. То је родбина трагично

## ТУЖНИ СКУПОВИ МЕТОХИЈСКИХ СРБА

14. Божанића, Николића, Симића, Буцића готово свих мушких глава из села прекривени разнобојним миризним цвећем над којима надлеђу пчеле. Као да желе да пошаљу поруку да и после свега што се десило треба да се настави живот. Да, али како? Како живети

набрајајући за малолетним сином и супругом, трећа за оцем, стрицем...Много се туге слило те суботе на Орловачи. Родбина тих киднапованих и убијених људи везана је међусобно великим несрећом. Мирни сељани Оптеруше и Ретимља киднаповани су за време мира, још 1998. године. Ни криви ни дужни страдаше само зато што су Срби.

И свака годишњица је све тежа и тежа. Све наде су изгубљене да је неко од њих преживе зверства припадника ОВК. Пронађени у малишевским пећинама, у Волујку са незамисливо тешким повредама, сахрањени су далеко од својих кућа јер тамо више нико од Срба не станује. Орловача је сада место где су нашли свој мир. Ту се сваке године окупља родбина. То су најтужнији скупови метохијских Срба, прогнаника, бескућника који су истерани из својих кућа, са имања некадашњих домаћина, који се сада боре са оскудицом. Много се тога лошег накупило, па ови људи оболели све теже подносе бол. Многи од њих нису могли да издрже, препукло им је срце од превелике туге.

М.М.К.



страдалих људи из Оптеруше и Ретимља. Трагедија из 1998. године се не заборавља. Ране породице и родбине киднапованих и зверски убијених људи никада неће зацелити. Тугују мајке, супруге, сестре, деца...

Јецаји парају орловачку тишину. Гробови Костића, њих

са толиким болом, са тугом и очајем због невино страдалих људи. Сакупи се тако родбина и заједнички оплакују своје најдраже. Једна мајка над гробљем оплакује своја два сина, сестре безбратнице два брата, девојчица Анђела свог оца. Друга тужи тихо

## НАШЛИ ПУР ДУШАМА НАПУЧЕНИЈА

Ту на Орловачи 26 тела метохијских Срба из села Ретимље и Оптеруша у општини Ораховац након осам година колико је трајала идентификација добило је своје гробно место. До дана укопа кости су им по јамама биле разбацане како би се затро траг злочина. Пре три године 14. октобра њихове су гробнице добиле име, а Орловача заједничко спомен обележје и 26 спомен гробова мирних сељана ових села и неколико житеља са Космета који такође страдаше од руку црнокошуљаша ОВК. Страдаше Костићи, Божанићи, Николићи, Буршићи, Симићи, којима су пресудили само зато јер су били Срби.



У манастиру Светог Јована у Великој Хочи обележена храмовна слава

# ОСВЕЂЕН СПОМЕНИК ЖРТВАМА

*Споменик је подигнут у подножју манастира Свети Јован на самом улазу у Велику Хочу. На споменику се налазе имена 84-оро пострадалих Срба, а на средини је и спомен чесма са мозаиком на којем је приказана икона усековања главе Св. Јована*

У присуству више стотина верника, 11. септембра, на празник када српска Православна црква слави Усековање главе Св. Јована, пророка и Крститеља Господњег у манастиру Светог Јована у Великој Хочи прослављена је храмовна слава.

После литургије је одржан паастос и освећење споменика подигнутог свим жртвама из ораховачке општине пострадалим од шиптарског терора у периоду од 1998-2000. године. Споменик је подигнут у подножју манастира Свети Јован на самом улазу у Велику

Хочу. На споменику се налазе имена 84-оро пострадалих Срба, а на средини је и спомен

Сродници ових наших мученика који су кренули прогнани са ових простора, расејани



Освећење споменика

чесма са мозаиком на којем је приказана икона усековања главе Св. Јована. Владика је у беседи поводом освећења споменика рекао:

#### Страдали што су хришћани

“Данас када славимо празник Усековања главе Св. Јована Крститеља, пророка и претече Господњег сећамо се свих оних који су пострадали од злочинаца од 1998. године и молимо се за покој њихових душа. Сећаћемо се њих који су пострадали невини и недужни само зато што су били православни хришћани и што су носили име српско. Бол и туга су нас овде сабрали да са разних страна дођемо. Али, авај, данас је извршен још један злочин после десет година.

широм мајке Србије, хтели су да данас буду са нама, да се заједно моле са нама Богу, да обележе успомену на њихове сроднике. Али, исти они који су ове жртве побили у своје време, они данас су спречили њихове сроднике да дођу овде на овај тужни спомен. Враћени су аутобусима из Косовске Митровице преко Мердара за Београд. Зато данас нису овде, али ми који смо овде памтићемо и овај најновији злочин извршен над нашим народом. Не може се свећа сакрити да не светли ако је упаљена, ако је вера наша у нашим срцима упаљена, ако су успомене на ове жртве уписане у срца наша, не може се њихово име заборавити - рекао је владика Артемије.

#### Забрана доласка

Окупљенима се обратио и Негован Маврић из Удружења породица киднапованих и несталих лица из општине Ораховац, рекавши да је део програма промењен, јер је родбина (њих око 80-оро чланова породица) страдалника чија су имена на споменику, враћена из Косовске Митровице за Београд без објашњења.



Ученици из ОШ “Светозар Марковић” из Велике Хоче и ученици Гимназије из Ораховца говорили су стихове наших песника посвећене страдањима Срба, а Оливера Радић је прочитала хронологију страдања Срба из ораховачког краја чија су имена исписана на споменику.

Са закашњењем је стигао Вељко Одаловић, председник Владине комисије за нестале лица који је претходног дана са родбином био у аутобусу када су их вратили и у изјави новинарима рекао:

“Упркос томе што је све било најављено, што смо ис-

поштовали сву процедуру родбини је забрањен долазак. Жао ми је што данас мајке, сестре, браћа, очеви, деца нису могли да буду овде јер ово је први споменик оваквог карактера који се прави на простору Косова и Метохије поготово у овом делу, у делу где је велики број људи страдао, јер ово је крај који је доживео и највише трагедија, пототово из 1998. године. Овде су мирни људи, који никоме нису ништа урадили. Очигледно, да њихове комшије и они који су учинили злочин нису тако мислили.

#### ЗЛОЧИН СЕ НАСТАВЉА

Али тај злочин који се наст-

тавља тиме што се људима спречава да дођу да упаде свеће, да положе цвеће, да дођу својим кућама...то је нешто недопустиво, неопростиво. То је нешто што нико од нас који је био у аутобусу није очекивао, сви смо били згранути.”

Иначе споменик је грађен пуне две године донацијама појединача, прилозима Срба из дијаспоре, Министарства за Косово и Метохију и др. На споменику се између осталих налазе и имена 38-оро киднапованих Срба за којима се још увек трага.

О. Радић

КПС тренира строгоћу

## “ДЕМОКРАТЕ” ПОКАЗАЛЕ ЛИЦЕ

“На отварање спомен обележја кренули смо тек кад је у потпуности испоштована процедура нашег доласка у Ораховац, коју су обавили Министарство за Косово и Метохију и Комисија за нестале. Све је било у реду до доласка у Косовску Митровицу Без пратње смо кренули путем ка Великој Хочи. Пресрећу нас кола косовске полиције и настаје провера спискова, наших докумената, личних бројева,



бројева телефона и адреса. Након вишесатног малтретирања наши аутобуси су преусмерени ка Мердару. Око четири сата ујутру стigli су други аутобуси са српским регистрацијама и тако стigli у Београд. КПС је показала своју моћ, и “спремност да се демократски” понаша” - рекла је председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Верица Томановић. М.М.К.



“Гњиланска група” не мирује

## ЉИРИМ ЈАКУПИ БИО ПОД КОМАНДОМ ХАРАДИНАЈА

Og 2004. године налази се на црној листи САД, а 2005. године му је као описаном терористи забрањен улазак у све земље Европске уније

Напади терориста у Бујановцу и Прешеву дело су такозване “гњиланске групе” коју је предводио озлоглашени Љирим Јакупи, који је у жижу јавности дошао 1999. године након зверства почињених над 52 цивила отетих са улица тога града. Људи су убијани на најмонструознији начин, а гњилански интернат постао је познат као највеће мучилиште Срба и Рома и некоопреративних Албанаца.

### Бегунац

За Љирима Јакупија последњи пут се чуло у лето 2007. године, када је избегао хапшење од стране македонске полиције на Шар планини. У тадашњој акцији македонских специјалних јединица која је трајала више од 10 сати, убијено је осам чланова групе Љирима Јакупија, док је 13 ухапшено. Та група терориста нашла се у Македонији, након што је Јакупи, под мистериозним околностима, претходно побегао из затвора “Дубрава” код Истока са још шесторицом затвореника. После тога је ухапшено десетак стражара под сумњом да су им омогућили бекство.

Јакупи је рођен 1979. године. Као азилант у Немачкој је успоставио контакте са припадницима албанске емиграције. Средином 1998. године одазива се позиву илегалне Владе Косова на чијем је челу био Бујар Букоши и тајним каналима је стигао на Космет где је постао добровољац ОВК, а “ватрено крштење” имао је у борбама са српским снагама безбедности на подручју Ђаковице, под командом Рамуша

Харадинаја.

После потписивања Војнотехничког споразума у Куманову (9. јуна 1999. године) Јакупи са својом групом учествује у акцијама на подручју Гњилана и Косовске Каменице. У фебруару 2000. године заједно са Шефкетом Муслијуом ради на оснивању Ослободилачке војске за Бујановац, Прешево и Медвеђу (ОВПМБ) која ће од 2001. године до 2004. године изводити оружане нападе, киднаповања на подручју три општине југа Србије. ОВПМБ која је настала уз подршку припадника Албанске националне Армије, средства за набавку оружја и експлозива набављала је рекетирањем Албанаца са југа Србије који су морали да дају од две до пет хиљада евра.

### Хапшење

После демобилизације ОВПМБ отишао је на Косово, али су га међународне снаге тамо ухапсиле. Након пуштања из притво-

ра, отишао је на кратко у Немачку, али се вратио у Македонију коју је са својом екипом покушао да дестабилизује. Крајем 2004. године рањен је у сукобу са македонском полицијом, после чега одлази на Косово где је ухапшен.

### Црна листа

Он се од 2004. године налази и на црној листи САД, а почетком 2005. године као опасном терористи забрањен му је улаз у све земље Европске уније.

Почетком 2007. године Судско веће у Гњилану осудило је Љирима Јакупија на шест година затвора због киднаповања албанских цивила на Косову (септембар 2000. године). Јакупија је на вишегодишњу казну затвора у одсуству осудио и Окружни суд у Врању који је за дело “тероризма” осудио групу Албанаца” на укупно 55 година затвора.

Према подацима српских безбедносних служби, Јакупи важи за “изузетно способног терористу и највећег стручњака за експлозив међу албанским екстремистима.” Иако има само 30 година иза себе већ има дванаест година терористичког стажа.



# ТРАЖЕ СЕ



Булатовић Радован  
рођен: 21.04.1930 Колашин  
отет: 26.06.1999 Пчн



Јовановић Божидар  
рођен: 20.12.1948, Муштиште  
отет: 11.06.1999



Чупић Бранко  
рођен: 29.08.1952  
отет: 16.06.1999.



Тодоровски Александар  
рођен: 12.03.1970  
отет: 25.06.1999



Пржић Светислав  
рођен: 09.04.1967.  
отет: 20.10.1999.



Димић Светомир  
рођен: 01.06.1949, Приштина  
отет: 19.07.1999, Приштина



Ристић Давор  
рођен: 21.06.1971, К. Полье  
отет: 22.06.1999, Приштина



Ристић Вишеслав  
рођен: 11.03.1943, Приштина  
отет: 06.09.1999, Приштина



Васовић Дејан  
рођен: 19.10.1973, Крагујевац  
отет: 11.08.1999, К. Митровица

# ТРАЖЕ СЕ



Николић Цвста  
рођена: 05.04.1925, Сува Река  
отет: 11.06.1999, Муштиште



Николић Марко  
рођен: 13.04.1920, Сува Река  
отет: 11.06.1999, Муштиште



Цветковић Бојан  
рођен: 05.09.1972, Ниш  
отет: 11.04.1999, Штимље



Стаменковић Жарко  
рођен: 13.06.1960 Призрен  
отет: 22.06.1999



Буџало Драган  
рођен: 15.01.1956 Призрен  
отет: 13.06.1999



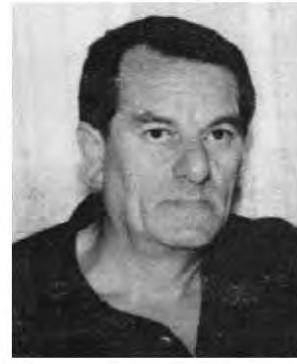
Миливојевић Срђан  
рођен: 15.07.1972 Кладово  
отет: 18.04.1999



Рашовић Драгиша  
рођен: 04.03.1962 Крушевац  
отет: 13.06.1999.



Прусац Ненад  
рођен: 24.02.1968. Глина  
отет: 26.06.1999. Приштина



Биочанин Љубисав  
рођен: 23.05.1950. Куршумлија  
отет: 22.06.1999

“Гњиланска група” оптужена за  
убиство 52 људи  
**СРБЕ СЕКЛИ  
НА КОМАДЕ**

*Тужилаштво за ратне злочине Србије јавио је оптужници проплив “гњиланске групе” Ослободилачке војске Косова (ОВК) за ратни злочин убиства Срба, Рома и Албанца и силовање више жена, саопштило је Тужилаштво.*

На оптужници је 17 припадника “гњиланске групе”, а терете се да су на територији Гњилана од јуна до септембра 1999. године на свиреп начин убили најмање 79 Срба, Рома и Албанца и силовали већи број жен., Фазлија Ајдари, као првооптужени, Реџеп Алија и Шађир Шађири терете се да су као штапски официри оперативног центра ОВК за Гњилане на три локације у Гњилану наредили противзаконита затварања, силовања, нечовечна поступања, мучења, сакаћења и убиства, “са циљем да преостало српско становништво напусти ту општину, као и територију Косова и Метохије.” Као извршиоци терете се Шефкет Муслију, Садик Алији, Идриз Алији, Агуш Мемиши, Фатон Хајдари, Шемсија Нушију, Ахмет Хасани, Назир Хасани, Рамадан Халими, Самет Хајдари, Ферет Хајдари, Камбер Сахити, Селимон Садику и Бурум Фазлију.

У оптужници се, између осталог, наводи да је другооптужени Реџеп Алији наредио свим припадницима ове јединице ОВК да у дворишту Интерната средњошколског дома у Гњилану “дођу да виде како се убијају Срби.”

Како се наводи, Садик Алији се довезао у “аскони” врањанских таблица, у којој су се налазили два мушкарца и једна жена, сви Срби. “Извели су их из возила, старију жену разапели за две ноге за “аскону” и за “заставу 128”, а потом је наредио да крену возилима у два супротна правца, говорећи: “Крени полако, немој брзо да јој узмеш душу.” Затим јој везују руке, које кидају на исти начин.

Остављају тако раскомадано тело и исту “процедуру” понављају и са мушкарцем из гепека. Потом секиром, пред свима комадају тела преко груди. Делове тела стављају у цакове и односе на различита места. Треће лице из аутомобила одводе у подрум интерната”, наведено је у оптужници.

B.B.

Због ратних злочина

## ПОЧЕЛО СУЂЕЊЕ “ГЊИЛАНСКОЈ ГРУПИ”

У Већу за ратне злочине Окружног суда у Београду 23. септембра почело је суђење припадницима седамнаесточлане “гњиланске групе” Ослободилачке војске Косова, која се терети за злочине на територији Гњилана током 1999. године.

На оптужничку клупу је село девет чланова, док ће се осталима судити у одсуству.

Према оптужници српског тужилаштва за ратне злочине, они се терете да су као припадници “гњиланске групе” ОВК од јуна до септембра 1999. године на територији Гњилана на свиреп начин убили најмање 79 Срба, Рома и Албанца, док се 35 цивила воде као нестали.

Бруно Векарић

## СУЂЕЊЕ ВИСОКОГ РИЗИКА



Портпарол Тужилаштва за ратне злочине Бруно Векарић оценио је да је суђење припадницима такозване гњиланске групе Ослободилачке војске Косова за ратни злочин над цивилима, које је почело у Београду, “суђење високог ризика”.

- Почињен је суров злочин за који је оптужено 17 особа, а деветоро је доступно органима гоњења. Током истраге било је претњи сведоцима са Косова - рекао је

Векарић јуче новинарима испред Специјалног суда у Београду.

Он је казао и да српско тужилаштво очекује сарадњу са ЕУЛЕКС-ом у вези с хапшењем главних извршилаца који су у бекству и недоступни српским правосудним органима.

### ПРЕТЊЕ ЗБОГ “ГЊИЛАНАЦА”

Српско Тужилаштво за ратне злочине, и поред опструкција с којима се сусреће, наставља интензивно да ради на расветљавању бројних злочина почињених на територији бивше Југославије, изјавио је портпарол тужилаштва Бруно Векарић. Осврћујући се на истрагу о злочинима које је починила група припадника ОВК, такозвана “гњиланска група”, Векарић је указао да се Тужилаштво сусреће с великим проблемима на терену.

- Поводом тог случаја прети се локалном српском становништву, а Тужилаштво има и сазнања да је било планова о отмицама Срба, како би се изнудила замена за ухапшене припаднике ове терористичке групе - казао је Векарић. Он је навео да опструкције на терену нису једино с чиме се сусрећу тужиоци у свом раду, већ им се и прети.

Ексхумација осам тела пронађених код Гњилана

### ИДЕНТИТЕТ ПОСЛЕ АНАЛИЗА

Радови на локацији у атару села Кметовце код Гњилана где су форензичари Мисије Европске уније (ЕУЛЕКС) и истражници Косовске полицијске службе пронашли остатке осам тела биће настављени.

Портпарол КПС Исмет Хашани изјавио је да полиција сумња да се ради о остатцима тела особа страдалих током сукоба на КиМ 1999. године и да ће идентитет ексхумираних лешева бити познат после форензичких анализа.

- То зависи од патолога са медицинског института из Приштине и када они процене да је све завршено вероватно ће изнети више информација. Радили су два дана заредом - казао је Хашани.

Према Хашанију, простор на коме је обављена ексхумација код Прилепничке реке штите припадници КПС.

Јасмин Одобашић казао за "Политику"

# ДНК АНАЛИЗА, УНОСАН БИЗНИС

**Институција за тражење несталих лица БиХ је, тврди Јасмин Одобашић, врхунац опструкције, јер је концептиран да заустави, или бар успори процес тражења несталих**

Прича о случају пуковника Армије БиХ Авде Палића, чији посмртни остаци су ексхумирани у новембру 2001. године из масовне гробнице у Враголовима код Рогатице, потом укопани у гробље у Високом и "захваљујући новој прецизној методи узимања узорака ДНК из кости, идентификованих ових дана", наставља се. Члан колегијума директора Института за нестале лица БиХ Амор Машовић потврдио је "да ће посмртни остаци Палића бити реексхумирани ради додатне ДНК анализе, конкретније лобање".

"Авдо Палић је 'врх леденог брега', јер је од 2000. године, када је Међународна комисија за нестале лица (ИЦМП) увела ДНК анализу, па до данас направљено на стотине истих грешака и то је добро познато директорима Института за нестале лица. Међутим, они то не признају, јер је њихово именовање подржала ИЦМП и сада јој захваљују тако што ћуте и крију грешке које су производиле страних лекара које је ова комисија ангажовала, чије дипломе, успут речено, није нико никада проверавао", каже у разговору за "Политику" Јасмин Одобашић, члан комисије коју је Влада Републике Српске формирала за расветљавање "случаја" Палића.

Одобашић је правник и запослен је у Институту, али му је забрањено да за медије говори као члан ове институције. Иначе, он је у процес тражења несталих био укључен још од 1994. године, његовом заслугом ексхумиран је на хиљаде жртава, обавио је прву ексхумацију на подручју Србије и Хрватске.

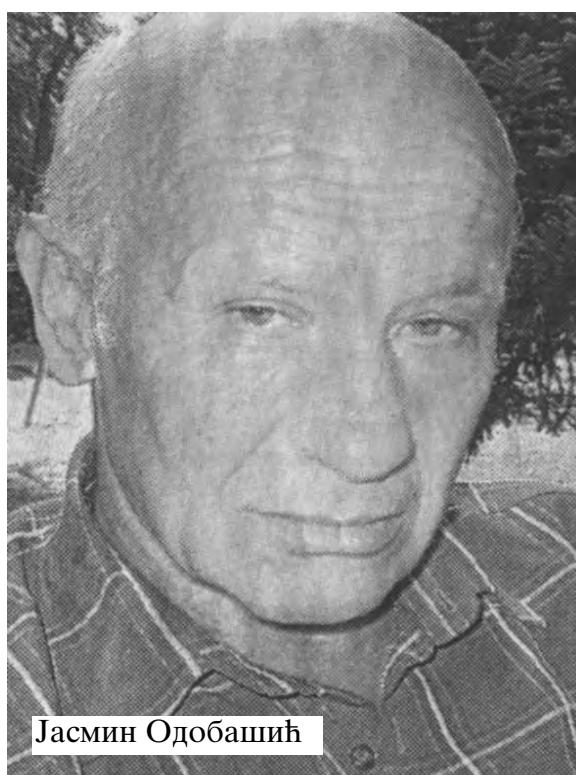
## Сметао

"Уклоњен сам из процеса тражења, јер у противном овдашњи директори Института не би, сигурно, могли радити то што раде.

"Из масовне гробнице Враголови 3. новембра 2001. године ексхумиран је девет посмртних остатаца. Две идентификације имали

смо већ 2003. године, 2005. године још три и једну годину касније", наставља Одобашић и пита "зашто се чекало још четири године са идентификацијом Палића и још две ексхумирање жртве, ако се већ знало да су две, од шест идентификованих, Мехмед Хајрић и Амир Имамовић, киднаповани када је Авдо Палић".

У причу о некаквој "новој прецизној методи" по којој је Палић



Јасмин Одобашић

препознат Одобашић не верује, сматра да је "чистом измишљотином", али истовремено истиче да "Палићева породица, и поред чињенице да је његов идентитет добила осам година након ексхумације, може бити задовољна", за разлику "од других који идентификацију својих сродника чекају 11 година, или оних који то неће ни дочекати, јер су у чекању умрли".

## Опструкција

Институт за тражење несталих лица БиХ је, тврди Одобашић, "врхунац опструкције, јер је концептиран тако да тотално заустави, или бар успори процес тражења несталих у протеклом рату" што потврђује и чињеница да је од 55 запослених у овом институту у процес тражења директно укључено само њих 19,

углавном новопримљених, од којих се већина никада није бавила овим послом". Као посебан куриозитет наводи то да је на челу свих лабораторија у којима се раде ДМК анализе Аднан Ризвић, који је по занимању рударски техничар.

"Уместо да се бави ћумуром, он се бави ДНК анализом", констатује Одобашић и истовремено оцењује да се ДНК анализа показала и значајном и корисном, "са њеним увођењем почели смо добијати на десетине идентификованих жртава које не би могли добити визуелним прегледом".

## Грешке

Али, проблем лежи у томе, додаје он, "што смо са ДНК, јер нисмо знали да је то и најстарија метода у свету, добили и нестручне и неквалитетне стране лекаре, а врло брзо и бројне грешке које су резултат њиховог рада". Разлог због којег су странци и данас ту и због којег се ДНК не жели поверији домаћим лекарима су огромна донаторска средства, а домаћи се и не буне, не пада им на памет да заштите струку, јер "их је ИЦМП купила за неке ситне донације", односно опрему.

"Силне паре које свет донира ИЦМП-у само се 'окупају' у чистим и бистрим рекама у БиХ и враћају се тамо одакле су и дошли", изричит је Одобашић који тврди да "су у процесу тражења постизани најбољи резултати док није било паре" и да се у процес тражења, "од оног тренутка када је у њега ушао новац, почела увлачiti и политика, затим крађа, злоупотреба и намерна опструкција".

Иако Закон о несталим забрањује политичко ангажовање људима који су директно укључени у процес тражења несталих Амор Машовић, који заједно са Миланом Богданићем и Марком Јуришићем чини колегијум директора Института, врло активно се бави политиком и не силази са страначких листа СДА чији је члан. Д.К.

Специјалном известиоцу Дику Мартију предати докази српског Тужилаштва за ратне злочине о трговини органима

## СРБИЈА ОЧЕКУЈЕ МЕЂУНАРОДНУ ИСТРАГУ

Тужилаштво очекује покрећање међународне истраже о случају "жутија кућа", после подношења извештаја Дика Мартија Савету Европе

Представници српског павосуђа и надлежни за питања несталих позитивно су оценили дводневну посету Београду специјалног известиоца Савета Европе Дика Мартија на тему "Нехумано понашање са људима и наводно кријумчарење људским органима на Косову".

Боравак у Београду допринеће објективности Мартијевог извештаја и утврђивању истине око трговине људским органима, сматрају представници правосуђа Србије.

Српски тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић предочио је специјалном изасланику СЕ доказе српског Тужилаштва о наводној трговини људским органима на северу Албаније, у случају "жутија кућа".

После разговора који је трајао готово два сата, представници српског Тужилаштва саопштили су да очекују да ће наводи о трговини органима бити истражени након подношења извештаја Дика Мартија Савету Европе и усвајања Резолуције са препорукама на ту тему.

Састанак Мартија и Владимира Вукчевића био је, према речима портпарола Тужилаштва Бруна Векарића, веома конструктиван.

"Уверени смо у намеру да ће наводи о трговини људским органима бити истражени. Дик Марти ће поднети извештај Савету Европе који ће донети резолуцију са препорукама на ту тему", рекао је Векарић агенцији Бета, након састанка који је трајао више од два сата. Вукчевић је Мартију предочио доказе до којих се дошло у истрази, а специјални известилац је представнике српског Тужилаштва обавестио о разним информацијама које је он прикупљао у вези са наводима о трговини органима.

### Убијено око 300 цивила

Савет Европе покренуо је истрагу о трговини органима после објављивања књиге "Лов - ја и ратни злочинци" бивше тужитељке Хашког трибунала Карле дел Понте.

Према наводима те књиге у "жутој кући", у месту Бурел на северу Албаније, убијено је око 300 српских цивила, а српско Тужилаштво је до сада, на основу фотографија

ја којима располаже, идентификовало 10 могућих егзекутора и једну од жртава - Предрага Драговића.

Осим "жутије куће", помињу се још три локације на северу Албаније, на којима је могуће да су вршene трансплантије органа.

Председник Комисије Владе Србије за нестале лица Вељко Одаловић оценио је да ће специјални известилац СЕ поднети објективан извештај о трговини људским органима на Косову и Северу Албаније који ће допринети утврђивању истине и привођењу правди евентуално одговорних за злочине.

"Мартију и његовим сарадницима предочени су сви подаци са којима Комисија за нестале лица располаже и добио сам уверавање да ће Марти и његов тим написати крајње објективан извештај", навео је Одаловић у изјави за Танјуг.

### Помоћ при утврђивању истине

Марти и његови сарадници немају мандат истражних органа, нити могу да замене било коју институцију која има законом дефинисане јасне и прецизне обавезе, али могу да помогну утврђивању истине и пробуде додатну наду породицама несталих да верују да ће се о монструозним злочинима у Албанији донети објективни суд, нагласио је Одаловић.

Према његовим речима, извештај специјалног

известиоца може да доведе до тога да органи чији је то мандат и посао, првенствено органа у Албанији, затим ЕУЛЕКС и косовске институције, да провере наводе о трговини људским органима, али и да оне, који су евентуално починили такве монструозне злочине, приведу правди.

Марти је током дана разговарао и са Републичким тужиоцем Слободаном Радовановићем, помоћником министра за Косово и Метохију Бојаном Анђелковићем, а сусрео се и са представницима удружења породица киднапованих и несталих лица са Косова и Метохије.

Специјални известилац Савета Европе првог дана посете Београду разговарао је са министарком правде Снежаном

Маловић која је рекла да очекује да ће будући извештај специјалног известиоца који ће доставити Генералној скупштини Савета Европе иницирати даље кораке у истрази око трговине људским органима.

Маловићева је током разговора са Мартијем пружила уверавања да ће Министарство правде обезбедити сву неопходну помоћ у вези са расветљавањем тог случаја.

"Такође сам изнела чињеницу да је наводима у књизи Карле дел Понте први пут јавно сведочено о догађајима трговине људским органима и да је Тужилаштво за ратне злочине одмах потом формирало предмет и започело рад", рекла је министарка правде

С.Ђукић



Дик Марти

Шокантно откриће "Прес"-а: Хашки суд заташкоа страшна злодела ОВК!

# ХАШКИ ЗЛОЧИН НАД СРБИМА!

**Трибунал 2006. године наредио уништавање свих материјалних доказа о трговини органима заробљених Срба са Косметома**

Хашки трибунал је током суђења Рамушу Харадинају 2006. године уништио све материјалне доказе о монстративном злочину.

## ХАГ БЕЗ ОДГОВОРА

У Тужилаштву у Хагу нису хтели да коментаришу документ до којег је "Прес" дошао, нити да одговоре да ли је тачно да су докази из "жутој куће" уништени, и по чијем налогу.

- На та питања у овом тренутку не могу да одговорим, сасвим да они нису уништавани како би се Харадинај ослободио - рекла је за "Прес" портпарол Хашког тужилаштва Олга Кавран.

Д.Т.

узној трговини органима Срба који су током рата отети на Косову и Метохију! Тако је Хаг спречио да се сазна пунана истине о страшним злочинима који су на северу Албаније почињени по директном контролом команданата ОВК! Све ово доказују званична документа Хашког суда до којих је дошао "Прес"!

## "Акција Дон Кихот"

Хашки трибунал је, наиме, још 13. јануара 2005. године покренуо истрагу која је носила назив "Дон Кихот", а која се односила на предмете који су истражитељи пронашли у злогласној "жутој кући" у

Бурелу, на северу Албаније. У овој кући су, како се основано на сумња, заробљеним Србима вадјени витални органи, који су



касније за велике паре продајани на црном тржишту. Међутим, само годину дана касније, уместо да спроведе истрагу до краја, наредио је да се сви материјални докази униште!

У документу од 13. јануара 2005. године до кога смо дошли, а који је службено у Хагу заведен под ознаком СФО/09/99-8045, Боб Рид, заменик главног хашког истражитеља, тражи да се ураде хемијске анализе сумњивих предмета пронађених у "жутој кући". Даље се набраја шта је све послато на анализу: пластичне посуде, празне боце са ознаком лекова (препарати који се користе при операцијама), као и "металне крхотине, које одговарају хируршкој опреми".

## Стравични детаљи

Поред тога, у овом

допису се детаљно описују стравични злочини над заробљеним Србима:

Постоје наводи да су над заташеницима вршене операције, како би се из њихових тела одстрањивали органи, вероватно бубрези, за трансплантију и продају најбољем понуђачу. Жртве су након тога убијане или су умирале од последица оперативног захвата или недостатка медицинске неге. Треба нагласити да су ови нађени предмети упаковани у врећице и запечаћени од припадника Мисије УН на Косову, односно њихове Канцеларије за нестала лица и за форензичка испитивања (ОМПФ). Иако су представници Међународног кривичног суда у Хагу за бившу Југославију били присутни, они су тамо били у својству посматрача и нису учествовали у проналажењу, регистровању и печаћењу тих предмета. Материјал који је предат холандској форензичкој лабораторији носи бројевне ознаке које је дао ОМПФ УНМИК; БУРО 01, предмети 001А, 002А и 003А. Због самог доказног материјала предмети су задржани у врећицама у које су првобитно закопавани и запечаћени".

Међутим, годину дана касније, почетком 2006. године, по налогу Хашког трибунала сви ови докази су уништени као "небитни" за даљу истрагу?! Упућени сумњају да су уништени после притиска западних моћника да Рамуш Харадинај буде ослобођен оптужби. Харадинаја је, наиме, неколико



Карла Дел Понте сведока током истраге означило као једног од организатора стравичних злочина!

#### Уништено 2.500 доказа

Продуцент документарца "Логори ОВК у Албанији" Мајкла Монтгомерија потврђује да су сви докази из "жуте куће" уништени по хашком налогу.

- Тачно је, Хашки трибунал је иништио медицинске доказе и материјал који су коришћени у "жутој кући", а бивша тужитељка Хашког трибунала Карла дел Понте о томе није знала ништа. Зашто је то урађено, о томе можемо само да нагађамо и сумњамо... - каже Монтгомери.

Портпарол Тужилаштва за ратне злочине Бруно Векарић каже за "Прес" да је Хаг уништио више од 2.000 доказа, укључујући и оне који се односе за злочине на северу Албаније.

- Што се тиче конкретног открића "Прес"-а, видећемо о чему се ту ради. Знамо да је у Хагу уништено око 2.500 доказа који се односе на бившу СФРЈ, укључујући и север Албаније. Иначе, "пред-

коментаришем овај случај... Ипак, не треба заборавити да управо "жута кућа" у Хашком трибуналу везана директно за Харадинаја - прича Векарић.

Један од хашких адвоката, Тома Фила, убеђен је да је истрага о "жутој кући" заустављена како би Рамуш Харадинај био ослобођен.

- Трибунал је целу истрагу и доказе уништио по налогу САД, које су од почетка лобирале за Албанце са Косова. Тако да ме уопште не изненађује и ово што се десило са "жутом кућом". И убеђен сам да су докази уништени како би Харадинај био ослобођен... - коментарише Фила.

#### Пуна торба пара

Иначе, према подацима до којих је дошло Тужилаштво за ратне злочине, Харадинај је често боравио у Албанији после завршетка сукоба 1999. године и лично је организовао пребацивање особа српске националности које су биле заробљене на северу те земље. Харадинај је, како се наводи, у том периоду бар једном недељно авионом путовао у Тирану, одакле се враћао са торбом пуном паре. Сумња се да је реч о заради од трговине организма.-

## ФАКТИ

- \*Карла дел Понте је у својој књизи "Лов" објавила да је током 1999. године најмање 300 људи отето на Косову и одведендо на север Албаније;
- \*Она тврди да је велика група отетих Срба била притворена у бараки иза једне "жуте куће", двадесетак километара јужно од града Буреља. Једна соба у тој кући служила је као операциони сала у којој су хирурзи вадили органе затвореницима!
- \*Органе би затим, преко аеродрома Ринас код Тиране, слали у хируршке клинике у иностранству, где су коришћени за пресађивање богатим клијентима који би то дебело плаћали;
- \*Рамуш Харадинај у Хагу је био оптужен за злочине на Косову 1998. године;
- \*У априлу прошле године је првостепеном пресудом ослобођен. Тужилаштво је уложило жалбу;

мет Харадинај" пратиле су многе чудне ствари, али с' обзиром на то да је у току другостепени поступак против њега, не бих желео даље да

## ХОЋЕ САМИ ДА ТРАЖЕ

Беџет Шаља, извршни директор Косовског одбора за заштиту људских права затражио је од приштинске владе да поднесе тужбу против Карле дел Понте због "лажи које је лансирала". Шаља је оптужио и Дика Мартија за драстично кршење људских права. Одбор је оценио и да сазнања Понтеове спадају у "домен научне фантастике." Д.Т.

Тирана не дозвољава да се наводна трговина органима истражује у Албанији

# ОДБИЈАЈУ СТРАНЕ ИСТРАГЕ

*Тирана је поручила специјалном истражиштељу Савета Европе Дику Мартију да се у Албанији не може водити истрага о трговини органима на основу општужби бивше главне тужиљке Хашкој трибунала Карле дел Понте или Београда.*

“Право да води истрагу на територији Албаније има само албанско Тужилаштво”, рекао је



званичнику Савета Европе министар правде Албаније Енкељед Алибеај.

На ову изјаву Алибеаја, Дик Марти је одговорио: “Одбијам да верујем да је то истина, али бисмо волели да се то питање истражи”. На то му је, према истом извору, албански министар рекао да одбија да одговори захтеву Министарства правде Србије, пошто се ради о неистинитим претензијама о којима нема никаквих доказа. Албански министар је такође рекао да “ниједан страни држављанин нема право да врши процедуралне истражне радње на албанској територији. Истрагу могу вршити само албанско Тужилаштво на основу захтева који долази од других држава. У том случају Тужилаштво предузима све радње у циљу расветљавања питања”.

## Сопствена истрага

“Албанске власти су отворене за сваки захтев за спровођење истраге у складу са критеријумима предвиђеним Међународном конвенцијом о узајамној

правосудној помоћи из 1959. године коју је усвојио Савет Европе”, рекао је Алибеај за АФП након разговора са Мартијем.

Према албанским властима, “захтев српског Тужилаштва поводом истраге о трговини органима није у складу са критеријумима предвиђеним конвенцијама СЕ”, јер се “заснива само на тврђама изнетим у књизи Карле дел Понте”.

Званични став албанских институција у вези са овим истрагама је изражен у одговору Албанског државног тужилаштва Србије у октобру 2008. године, рекао је Алибеај,

Дик Марти је пре посете Албанији боравио у Београду, где су му званичници Србије предпочили доказе до којих се дошло током истраге о наводима које је Дел Понтеова изнела у својој књизи “Лов”.

## Убијено 300 цивила

Марти ће поднети извештај о трговини органима Савету Европе, а након тога требало би да буде усвојена Резолуција са препорукама одређеним међународним субјектима о тој теми.

Истрага о збивањима у “жутој кући” још тапка у месту

## СВЕДОЦИ ПОСТОЈЕ, САСЛУШАЈТЕ ИХ!

Да хоће представници ЕУЛЕКС-а могу да узму изјаве најмање десет сведока. Међу њима су и жене логорашице које су побегле или пуштене на слободу. Ни после више прибављених доказа и чињеница о постојању “жуте куће” изјава киднапованих жена, људи који су побегли или пуштени, представници мисије ЕУЛЕКС-а који су сада на Косову и Метохији, преузели обавезе које је донедавно имао УНМИК и који су тврдили да ће доследно спроводити закон још увек ништа не чине по том питању

Ни после више информација и навода Срба и неалбанаца током рата на Косову, шеф одељења ЕУЛЕКС-а за истраживање ратних злочина Мати Ратикенен тврди да осим написа у медијима и књиге бивше главне тужитељке Трибунала у Хагу Карле дел Понте, нема конкретних доказа и сведока о том случају.

У Тужилаштву за ратне злочине нису били изненађени изјавом тужиоца ЕУЛЕКС-а. Они додају да ће се истрага наставити, јер поседују 11.000 страница доказа. Има поузданых сведока и њихових исповести. Проблем је што се нико ни у Србији, ни из међународне заједнице, није потрудио да забележи њихове изјаве, а године пролазе..

Државни секретар Министарства за Ким Звонимир Стевић изјаву тужиоца коментарише као “жалосну”. - По ко зна који пут представници међународне заједнице показали су да све могу да заташкaju. И поред многоbrojnih доказа, пре свега оних који су изгубили најмилије, тужилац тврди да доказа нема. Срамота! - оцењује Стевић.

Кристина Хердос, потрпарат ЕУЛЕКС-а каже да изјава Матија Ратикенена није добро пренета. - Још истражујемо како је његова изјава доспела у јавност, а сигурно је да истрага неће бити прекинута - истиче Хердосова.

В.Б.

**Израелски рабин Леви Ицак Розенбаум трговао органима отетих Срба са Косова**

## “БОЖЈИ СЛУГА” МОНСТРУМ

*Розенбаум ухапшен због оптужби да је покушао да за 160.000 долара прода бубрећ који је набавио за 10.000 долара*

Када је у четвртак 23. јула ухапшен рабин Исак Леви Розенбаум многи су са неверицом примили ту вест. Наиме тога дана су агенти ФБИ лишили слободе 44 особе у савезној америчкој држави Њу Џерси под сумњом да су се бавили прањем новца, корупцијом, али да су се укључили и у врло уносан, али нелегалан посао - трговином људским органима.

### Неверица

Када је та вест објављена на сајтовима неколико страних медија стигли су коментари и готово сви су тај случај повезали са киднаповањем људи са Косова ради препродаје органа. Главни за тај посао био је управо рабин. Невероватно да свештеник - божји слуга - зарађује прљави новац тако што учествује у најмонструознијем злочину.

А један од коментара гласи (читалац В.Р.):

- Узимао је бубрећ од сиротиње која дође да ради у Израел и киднапованих Срба са Косова.

Интересантво је да се и у

### УХАПШЕН ТЕРОРИСТА ИЗ ОВК

Тужилашво за ратне злочине очекује да италијанске власти изруче Србији Мухарема Гашија, који је пред нашим правосуђем оптужен за ратне злочине против цивила на Космету 1999. године - изјавио је портпарол тог тужилашства Бруно Векарин.

- Тужилашво за ратне злочине и Министарство правде Србије су у свакодневним контактима и настојимо да синхронизујемо рад на захтеву за екстрадицију који ће бити упућен италијанском правосуђу - рекао је Векарин. Он је додао да је Србија расписала око 160 потерница за некадашњим припадницима Ослободилачке војске Косова, који се сумњиче за злочине над Србима. По његовим речима, до сада су пред Веће за ратне злочине у Београду изведена двојица косовских Албанаца, припадника ОВК, за којима је Србија расписала потернице због злочина на Косову. Векарин је изразио уверење да у случају Гашија, италијанске власти неће поступити као Бугарске, када је косовски премијер пуштен из притвора. - Истрага против Гашија и још две особе траје већ одређено време. Терети се да је у Берковцу убио два Србина и да је тројицу злостављао. Очекујемо да ће се у складу са законом он наћи пред нашим већем за ратне злочине - рекао је Векарин.

слушају трговине органима и нелегалним трансплантијама органа на Косову спомињу израелски држављани хирург Заки Шапира и посредник Моше Харел.

У Тужилашту за ратне злочине сазнајемо да се име рабина Розенбаума не спомиње у предмету о трговини органима отетих Срба са Косова који су оперисани и убијани на северу Албаније. Извор каже да ће тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић који, као члан делегације Србије борави у Америци, имати састанак са одељењем за специјалне операције.

- Тужилашво за ратне злочине ће да тражи од колега у Америци информацију да ли је Розенбаум био повезан са људима који се спомињу у предмету трговине органима Срба отетих на Косову 1999. године - каже наш извор.

### Хапшење

Према наводима Тужилашства за ратне злочине, око 300

Срба киднапованих 1999. године на Косову, на северу Албаније мучени су и на крају убијени како би се њихови органи продали на нелегалном тржишту. Пре десетак месеци неколико особа је ухапшено због нелегалне трансплантије бубрећа једном израелском држављанину у клиници “Медикус” у Приштини.

Рабин Розенбаум је ухапшен због оптужби да је покушао да за 160.000 долара прода бубрећ који је набавио за 10.000 долара.



Хапшење Розенбаума

Розенбаум је, наводно, проналазио органе десетак година.

### Због тортуре над албанским цивилима

#### ОПТУЖЕН КОМАНДАНТ РЕМИ

Такозвана лабска група оптужена је да је након доласка мировне мисије на Космет, али и пре тога извршила ратни злочин над њима нелојалним Албанцима

Средином јула ове године међународни тужилац Роберт Дин оптужио је припаднике лабске групе ослободилачке војске Косова за илегално притварање и тортуру над албанским цивилма, чиме су извршили ратни злочин. Оптужница је саопштена на рочишту, а међу оптуженима је и бивши командант оперативне зоне ОВК за Лаб и посланик Скупштине Косова Рустем Мустафи.

Мустафи, познат под надимком командант Реми, такође и потпредседник владајуће Демократске партије Косова косовског премијера Хашима Тачија.

Оптужени су и бивши командант војне полиције ОВК за Лаб Назиф Мехмети и руководилац обавештајне службе ОВК за Лаб Љатиф Гаши.

**Деценија од доласка међународне војне и цивилне мисије на Ким**

## НЕУСПЕХ МИРОВЊАКА

**У историји УН-а први пут на Косову се дододило етничко чишћење Срба убиства, огњиште и киднаповања пред очима мировњака**

Десетог јуна навршило се тачно 10 година, или 3.652 дана од доласка међународне војне и цивилне мисије на Косово и Метохију. Истог тренутка пред очима 44.000 војника КФОР-а из 39 земаља, 10.000 УН полицијаца из 53 земље и више од 10.000 УН администратора почeo је масовни егзодус Срба и других неалбанаца, као и киднаповања и убиства.

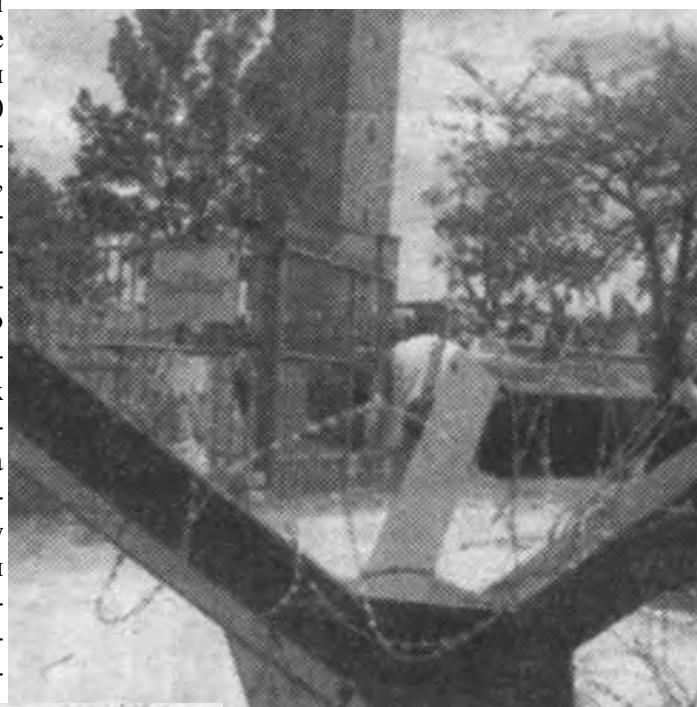
### Гета

Протеривање више од 300.000 Срба и других неалбанаца изроđио је савремени нуспредизвод модерног косовског друштва -

гета, односно такозване енклаве у којима су остали да живе преостали Срби и то у потпуном окружењу. Да Срби и други неалбани немају ни данас елементарна људска права сведочи и мајски овогодишњи извештај међународне организације Амнсти Интернешнел, док

званични УНХЦР и сада тврди да преостали Срби на Космету живе у понижавајућим условима. Од 30 општина на Косову само из две, Звечана и Лепосавић на крајњем северу Космета није било етничких очишћених српских места. У појединим општинама ни у једном општинском месту није остао ниједан Србин: - Глоговац, Малишево, Кача-

10.880 квадратних километара. У



ник, Клина, Сува Река, Ђаковица...док су Срби из већине градова етнички очишћени.

### Терор

Данас је на Ким остало још око 125 хиљада Срба који живе на 22 одсто територије од

минулој деценији, под протекторатом УНМИК-а, уништено је и запаљено 17.000 српских кућа, док је 28.000 српских дома и станови заузето (ХАБИТАТ). У овом периоду Албанци су срушили и запалили 155 српских цркава и манастира, а на више од 250 српских гробља уништено је 6.750 споменика.

Данас на територији Србије живи 206.000 расељених са Космета, у Црној Гори их је 16.000, док на северу Косова живи више од 15.000 расељених из свих делова покрајине. У десетогодишњем периоду на Ким се вратило тек нешто више од 2.300 претераних Срба у 48 места, углавном у Метохији.

В.В.

Подаци показују да се и након деценију и више стање не мења

## У СРБИЈИ НАЈВИШЕ ИЗБЕГЛИХ И РАСЕЉЕНИХ

Србија се још брине о 97.000 избеглица и 200.000 интерно расељених, иако је од последњих ратних сукоба на простору бивше Југославије прошло више од деценије. Због тога се наша држава сврстала међу пет земаља у свету са дуготрајном избегличком кризом, закључак је са

скупом поводом Светског дана избеглица.

Број интерно расељених сада је значајно већи од броја избеглих јер је у протеклом периоду око 250.000 избеглица добило држављанство Србије или се вратило у своје домове

Број повратника у Босну и Херцеговину је већи него у Хрватску јер су у БиХ омогућени много бољи услови за повратак, а враћена су и многа имовинска права.

Најугроженија популација су, међутим, интерно расељени. Реч је о 20.000 људи који су истерани из својих дома и који никада нису напустили Косово и Метохију, већ су се само селили у друге српске средине у

Унија - савез удружења расељених лица са Космета

## О ПОВРАТКУ ПОСЛЕ ДЕСЕТ ГОДИНА

*Ни посље десет година од проглашења Срба и лица других националности са Косова и Метохије нико није усјео да организује сијуран, одржив и значајнији повратак оних који желе да се врате на своја огњишта. О повратку посље десет година разговарано је на конференцији за новинаре, у Прес-центру у Београду, коју је организовала УНИЈА удружења интерно расељених лица.*

Председник Управног одбора УНИЈЕ Братислав Скробоња говорио је, поред осталог да су се од 10. јуна 1999. године када је потписан Кумановски споразум, у периоду од три месеца, вратили сви избегли Албанци са Косова и Метохије.

У исто време од 10. јуна 1999. године за само месец дана са Косова и Метохије иселило се више од 250.000 Срба и припадника других националности, а вратило се, према подацима Координационог центра за Ким само око 3.000 Срба и других повратника. Док је према подацима УНХЦР-а број оних који су се вратили на Космет двоструко већи, односно вратило се 7.286 Срба. Према подацима УНХЦР-а Приштина број повратника износи 18.659 лица.

Помоћник министра за Косово и Метохију Бојан Анђелковић је овом приликом рекао да је много времена прошло а да се стање није поправило и да сви с правом можемо да се питамо куда даље?

- Права која ужива сваки грађанин Лондона, Бече, Бона, Париза, Београда и Прешева морају бити доступна и Србима у Пећи, Приштини, Призрену, Ђаковици, свуда. Сви смо део Европе и сва ова права морају да важе једнако, и за Енглезе, Французе, Немце, Албанце и Србе. Она су цивилизацијска тековина. Министарство за Косово и



# СТРАХ КОЧИ ПОВРАТАК

Као у многим крајевима Србије и на територији општине Крушевач врши се регистрација интерно расељених за повратак коју су извршили мобилни тимови пунктара за регистрацију стационираних у Краљеву и Нишу. Мобилни тимови су регистрацију расељених за повратак вршили у просторијама Повереништва за избегла и расељена лица у Крушевцу, али и у два формална колективна центра, Модрича и Пањевац, и у неформалном колективном центру, Ломница. Укупно је у првом кругу регистровано четрдесетак расељених лица која желе да се врате у завичај.

“Пружили смо податке мобилним тимовима са пунктара у Краљеву и Нишу о расељеним смештенима на територији наше општине, а који су се изјашњавали да желе повратак или се пријављивали надлежним за процес повратка, такође смо их и директно звали да дођу у просторије Повереништва ради регистрације. Мобилни тимови су обишли и формалне и неформалне колективне центре на нашем подручју, где су извршили регистрацију за повратак. Још једну шансу да се региструју расељена лица заинтересована за повратак добила су и 17. и 18. јуна,” истиче Душан Тодоровић, поверијеник Повереништва за избегла и расељена лица у Крушевцу. Он наглашава да су расељени неповерљиви с обзиром на безбедносну и социјалну несигурност на косметским просторима.

Међутим, треба истаћи да подршку регистровању расељених лица која желе



да се врате на Косово и Метохију пружају Министарство за Косово и Метохију, Комесаријат за избеглице Републике Србије, УНХЦР, УНДП и ДРЦ а регистрација се врши преко седам главних пунктара у Београду, Нишу, Сmederevu, Краљеву, Новом Саду, Крагујевцу и Врању који су стационирани у просторијама Повереништва за избегла и расељена лица у овим градовима, док њихови мобилни тимови обилазе места где су смештена расељена лица заинтересована за повратак.

В.Т.

Метохију томе посвећује посебну пажњу. И сасвим је сигурно више нити ћемо чекати у недоглед на њихово остварење. То је први и основни задатак који ће нам бити у фокусу. Ми смо том задатку потпуно посвећени и очекујемо подршку од свих већ данас. Без тога нема Европе! Без тога, дефинитивно, ни цивилизације, истакао је Бојан Анђелковић.

Ненад Станић из Клине је истакао да међународна мисија није одговорила задатку и позвао све расе-

љене да се одазову позиву за повратак у акцију коју заједно воде УНИЈА, УНХЦР, УНДП и Министарство за Ким. Овај пројекат о регистрацији ИРЛ се одвија на основу новог приступа. У овај процес укључиле су се институције и агенције у Србији и привремене институције на Космету. Пројектом је предвиђено да од подношења захтева до његовог решења све мора да се реализује у року од 60 дана. На састанку се чуло да је 450 лица регистровано за повратак.

С.Б.

У организацији МКЦК

# ИЗЛЕТ НА ФРУШКУ ГОРУ

Чланови Удружења породица киднапованих и несталих провели дан у обиласку спомен обележја

Међународни комитет Црвеног крста у циљу психосоцијалне подршке члановима породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији финансијски је помогао једнодневни излет на Фрушку гору и манастир Крушедол. Као и прошле године дан проведен у заједничком дружењу и шетњи и овај 13. јун биће запамћен као дан релаксације, дан када су њихове заједничке бриге и



проблеми бар за кратко време стављени у други план.

Помоћ Министарства за Ким деци киднапованих и несталих

Прелепа природа, добро учесника буде потпуно са осмишљен и организован излет жељом да се ова врста дружења учинили су да задовољство понови.

М.М.К.

## ШКОЛСКИ ПРИБОР НА ПОКЛОН

Министарство за Косово и Метохију поклонило је деци школског узраста наставни прибор и лепе ранчеве. Овај поклон Министарства за ову наставну годину добила су деца породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. Школски прибор је дистрибуиран канцеларијама у Београду, Нишу, Краљеву, Косовској Митровици, Грачаници и Ораховцу. Овим гестом Министарство за Косово и Метохију умногоме је олакшало припрему деце за похађање наставе у овој школској години поготово ако се зна у како тешким материјалним условима живе породице киднапованих и несталих.

М.М.К.

Међу селима која су изгубила велики број становника у пљачкашком и убилачком налету чланова ОВК, сигурно је Муштиште надомак Суве Реке.

С обзиром да су тог 15. јуна 1999. године у селу били махом старији људи није тешко предпоставити да су преносуљаши имали лак посао у етничком чишћењу. Наиме када су сазнали да према њиховом селу иду Албанци, мештани Муштишта су почели да у превозна средства која су имали убацују неопходније ствари спремајући се за селидбу. Телефонске везе данима су биле у прекиду тако да су знали да никакву помоћ са стране не могу да очекују и да су због блокаде путева препуштени сами себи. Знали су неке мале алтернативне путеве и рачунали су да ће ту лакше проћи. Но, још пре тог дана већина млађих мештана напустила је село одмах по повлачењу српских војних и полицијских снага, тако да су старији становници због година, али и неверице да ће им се ишта лоше десити чекали задњи тренутак.

Локални свештеник Илија је касније причао породицама

Породица Јовановић поручује



рили у своје куће, тако да сведока нема. Његова породица је избегла из села 11. јуна 1999. године, те се тај дан води као дан нестанка, јер су га и тада последњи пут видели.

Десет пуних година породица трага безуспешно за њим и нових података о њему нема. Још увек се надају да ће нека позитивна вест стићи. Међутим, време ипак чини своје.

## СТРАДАЛИ МЕШТАНИ

*Страдали мештани. Киднаповано пет а убијено шесторо људи међу којима и трогодишње дете*  
несталих Срба из Муштишта да их је задњи пут видео 15. јуна, са њима разговарао и да му је њихо-



Марко и Цвета Николић

ва даља судбина непозната. Припадници ОВК су неколико дана касније заузели село, насељили своје људе и породице у српске куће и ту Срба више није било.

До 15. јуна 1999. године живели су, а од тада се воде као нестали Цвета и Марко Николић, Новица и Мирко Мирковић, Божидар Јовановић, Светлана Живановић. Марко Николић је имао 79, а ње-

гова супруга Цвета 74 године. Остали мештани тог дела села Муштишта били су нешто млађи,



сем Светлане која је тада имала 45 година.

Нешто мало даље истог дана Танка Јовановић која је киднапована, па пуштена, је испричала шта се десило. Спаљен је њен син Радисав, убијена јој је кћер Јована Митић и зет Божа, његов зет Станислав и Светлана Божовић са трогодишњим дететом.

М.М.К.

Пре 10 година у Ђаковици  
киднапован Слободан Јањић  
**ИЗВЕДЕН ИЗ СТАНА**

Када су 18. јуна 1999. године припадници ОВК одвели из стана Слободана Јањића, он је тада имао 53 године. Остао је у Ђаковици да чува стан у улици Димитрија Туцовића 13. Био је ватрогаса и поштено живео од свога рада. Када су припадници ОВК почели да убијају и нападају Србе, да их одводе у непознато да би отели њихове станове и осталу непокретну и покретну имовину он је предложио супрузи Милени да напусти Ђаковицу и склони се ван Космета. 12. јуна она и деца одлазе из Ђаковице, а шест дана касније око поднева четворица мушкараца су Слободана насиљно извели из зграде у којој је становao. Гурнули су га у аутомобил и одвезли у непознатом правцу. Од тада па до данашњих дана траје за њим непрестална потрага, али напретка у проналажењу нема.

М.М.К.

## НАДАМО СЕ БОЖИДАРЕВОМ ПОВРАТКУ

Породица Божидара Јовановића напустила је село Муштиште где су живели али он ни под којим условима није хтео да напусти кућу. Ништа се не зна како је киднапован. Био је сам, у околини Срба није било или су се они ретки који су остали затво-

рили у своје куће, тако да сведока нема. Његова породица је избегла из села 11. јуна 1999. године, те се тај дан води као дан нестанка, јер су га и тада последњи пут видели.

Десет пуних година породица трага безуспешно за њим и нових података о њему нема. Још увек се надају да ће нека позитивна вест стићи. Међутим, време ипак чини своје.

**Родбина несталих из Рожаја поручила властима:**

## ПРОНАБИТЕ КРИВЦЕ

*Двојица шакси превозника из Црне Горе 1999. године нестала на Космету*

Кћерке Халита Нурковића из Рожаја, који је пре десет година нестао на Косову, Адела, Елсана, Санела, Индира, Самира и Азrena, у знак деценије њихове безуспешне потраге за оцем организовале су скуп под називом "Сећамо се, трагамо, апелујемо".

Говорећи испред породице, Амир Нурковић је од црногорских власти затражио да се обрате надлежним институцијама на Косову како би се сазнала судбина несталих, Нурковића и његовог колеге, таксисте Дервиша Мурића.

"То је неопходно како би њихове породице прекинуле десетогодишњу патњу и на достојанствен начин се поклониле жртвама. Не желимо да овај случај

издавајамо од других који су имали сличну судбину. Упућујемо апел и за разјашњење свих осталих нестанака и престанак кршења људских права на овим просторима", казао је Нурковић.

Директорка фонда за хуманитарно право Наташа Кандић казала је да је "време да те породице сахране своје, да знају место где могу да оду и однесу цвеће, и имају свој породични тренутак приче са својим најближим".

### Заборав је грех

"Важно је и да се на заборави да смо сви обавезни да поштујемо, памтимо и говоримо о томе какво је место Рожаје, које је у прошлости показало да је највеће по људскости. Волела бих да се једног дана и у косовском парламенту о томе нешто каже и да та људскост добије институционално признање", казала је Кандићева и нагласила да би волела да породице Нурковић, Мурић, и све остале, , не само црногорске, него и албанске, српске, бошњачке и друге нађу мир, и да се сазна истина о томе шта се десило са њиховим нај-

ближим, да она буде јавна, да се признају те жртве.

Есад Кочан је рекао да "ко убије невиног человека као да је убио цео свет".

"Космос се поремети онда када се људскост сведе на то да неко моћан може да узме живот недужном. Шта је онда наш дуг? Прво сведочење да нико нема право да препусти ово забораву, да од институција Косова до институција Црне Горе. Црна Гора да каже да је неко убио наше невине грађане, јасно и отворено свим на Косову, а косовске институције да траже кривце. На нама обичним грађанима лежи одговорност да не победи зло". казао је Кочан.

### Да савест проради

Мирсад Растодер је рекао да се нада да ће прорадити како институционална тако и индивидуална свест, те да ће се обелоданити судбина Нурковића и Мурића и многе сличне њима.

У име породице несталог Дервиша Мурића говорио је његов брат Хадро.

М. Крчић

Конференција за штампу



Пре десет година на путу Гњилане - Кормињане

### ОТЕТА ДВА БРАТА

Два брата Добри и Драган Петковић из села Кормињане у косовскокаменичкој општини кренули су аутобусом кући.

Добри је био трговац, запослен у продавници прехрамбене робе у Косовској Каменици. Био је 2. јул 1999. године време након доласка представника међународних мировних снага када су "осокољени" чланови ОВК отворено убијали, киднаповали, тукли све људе који нису Албанци.

Тог дана припадници ОВК су блокирали пут Гњилане - Кормињане извели два брата Петковића и повели их са собом. Од тог дана па до данас њихове породице воде беспоштедну битку да их пронађу сазнају шта се са њима десило. Боје се да су одведени у гњилански интернат, место где су многи Срби и неалбанци страдали.

В.Б.

Страдање Власте и Ранка Недељковића

## ЗВАНИЧНЕ ПОТВРДЕ О СМРТИ НЕМА

*Истини о њиховом страдању је стварично, а поштовају њима још увек траје.*

Мада многи Источани знају причу о страдању брачног паре Власте и Ранка Недељковића, да њихова тела још увек нису пронађена, званичне потврде о смрти још увек нема.



Власта Недељковић

Ни десет година након отмице о Весељу Рами нема никаквих вести

### ДЕЦЕНИЈА ИШЧЕКИВАЊА

Добринка и Весељ Рами из Обилића су све до 17. јуна 1999. године били задовољни својим животом. Нису живели у изобиљу, али нису били гладни, имали су да обуку себе и децу која су им лепо напредовала, и тиме су били задовољни.

Тада 17. јуна Добринка види као преломни тренутак за суноврат њене породице, за настанак патњи и мука из којих никако да се исчупа.

Тога дана као и претходна два-три, Обилићем су "шпартале" групе црнокошуљаша ОВК, улазиле у прдавнице, пљачкале, отимале кола, крале по кућама, тукле Србе, Роме и остале неалбанце.

Раме су се затвориле у кућу да их случајно неко од пљачкаша "не закачи" и истуче. У неко доба упадају они у кућу Добринке и Весеља Раме претурају по стварима, тражећи нешто, да би на крају шчепали Весеља и одвели га са собом. Чекала је Добринка да се он врати, али се то није десило. Пријавила је отмицу, али резултат је изостао, никада није нађен.

Због зулума који је чињен становништву Обилића, Добринка је избегла са децом у српско село Племетину и ту чека вести освом Весељу.

В.Б.

### Страдање

Прича о њиховом страдању почиње када су након доласка међународних мировних снага на Космет, албански екстремисти почели да спроводе терор у овом малом, мирном градићу. Кратко су заједно живели у Ранковом Истоку у који су се вратили након отцепљења Словеније. Власта, иначе Словенка, дошла је ту и била веома лепо прихваћена од комшија, пријатеља и родбине Недељковића.

### Отмица

Ранко је, после убеђивања колега Албанца да му се ништа неће догодити, остао да ради, али су му, убрзо након што су Срби избегли из Истока, прича се, злочинци откинули главу. Власту је отео комшија Албанац и три месеца је држао у својој кући, као своју жену, све док је након тога, група црнокошуљаша, која је упала у његову кућу, отела је и убила. Она је била сведок њихових злочина над Србима а они



Ranko Недељковић  
то нису могли допустити.

До данас се о Ранку и Власти ништа званично не зна, јер њихова тела нису пронађена. А били су радни и поштени људи, поштовани у средини у којој су живели. Међу Албанцима су имали доста пријатеља па због тога и нису хтели да напусте свују кућу.

М.М.К.

Небојша Војводић нестао на путу Приштина - Подујево

## НИЈЕ УСПЕО ДА СЕ СПАСИ

Кренуо према Србији, али је код Лужана нестао

Мада је чврсто био решио да не напушта Приштину након доласка мировних снага на Космет, Небојша Војводић (41) је кренуо према Србији 25. августа 1999. године. Пут према Подујеву у то време био је косметски "бермудски троугао" у коме су нестајали људи, камиони са којима су покушавали да спасу своју покретну имовину, аутомобили и много тога још, у зависности од тога чиме су путовали.

У класичним сачекушама добро наоружани чланови ОВК су на путу Приштина - Подујево отимали људе, убијали их, одводили их у "лабске логоре".

Да ли то није знао, јер је у Приштини за Србе тада владала медијска блокада, или је желео да ризикује и покуша да се дочепа слободне територије, тек 25. августа пре десет година он седа у своју "заставу 101" и креће према Србији. Никада тамо није стигао, а постоје сведоци који су потврдили да су га последњи пут видели код Лужана. Даље се о њему ништа не зна ни након протекле читаве деценије.

Д.Т.

Из хотела "Божур" у Приштини киднаповане избеглице из БиХ

## ИЗБАЧЕН ИЗ СОБЕ 301

Хотел "Божур" и соба 301 тог приштинског избегличког смештаја били су кобни за судбину избеглица Милоша Гарића (36) и Вељка Остојића (24) првог из Мостара а другог мештанина Двора на Уни (БиХ) који су спас након погрома потражили на Космету, односно Приштини.

Када се након долaska КФОР-а, и тамо ситуација "закувала" и Срби и неалбанци постали су мете за убиства и киднаповања, страдала су и њих двојица. Више нису имали где да беже, и рачунали су да њих на косметским просторима неће нико дирати. Но, преварили су се у процени. Петочлана група припадника ОВК их је извукла насиљно из собе и одвела у непознатом правцу. Никада до данас се о њима ништа више није чуло. Њихове судбине и даље прати тајна, дакле показаће предстојеће време.

Ц.А.

Момчило Ивановић из Приштине изашао из куће и никада се није вратио

## СТРАХ ЈОЖИЛОВЕ МАЈКЕ

*Десет година неизвесности због непознате судбине отештох сина*

Железнички техничар у ЖТП-у Косову Польу Момчило Ивановић који је живео у Приштини 17. јула 1999. године око 10 сати изашао је из свог стана и никада више није виђен. Два сата касније долазе тројица Албанаца на силу улазе у његову собу, претресају је и његовој мајци кажу да га више неће видети. Наредили су јој да затвори врата и никога не пушта у кућу. Не дуго затим долазе други Албанци прете јој да мора да отвори и саопштавају јој да јој је син убијен. Описују га детаљно и она схвата да имају везе са отмицом. Лупају јој на врата и прете да ће је убити ако не напусти стан. Комшије Срби су иза својих закључаних врата све то слушали, али нису смели да се огласе из страха за свој живот.

Ц.А.

О Наташи Павловић се још увек ништа не зна

## КОМШИНИЦА НАРУЧИЛАЦ ОТМИЦЕ

*Мајка Наташи Павловић сумња да је у отмици њене кћери учествовала њихова комшиница Албанка*

Био је 5. јун 1999. године. У кућу у улици Мета Барјактара број 19, власништво породице Павловић, два сата по подне упадају двојица униформисаних младића и једна девојка. На униформама нису имали ознаке али су говорили лошим српским језиком са албанским нагласком.

Ћерку Павловића, Наташу су одвели у непознатом правцу и никада се више није вратила. Наташина мајка која је све учинила да пронађе своју кћерку сумња да је отмицу наручила њихова комшиница Албанка. То је рекла истражитељима али они на то нису реаговали.

Ц.А.

Двојицу Беранаца припадници ОВК киднаповали па убили

## ПОКРИВЕН СНЕГОМ 40 ДАНА

*Тело Радојка Бракочевића пронађено два километра од Савиних вода са простирулом смртоносном раном*

Радојко Бракочевић (40) и Јасмин Мустајбашић (36) кренули су 3. фебруара 2000. године на Космет да превезу дрвену грађу. Камионом су путовали ка планинском превоју Кула. Планирали су да дођу заједно до Савиних вода и да се ту раздвоје.

Јасмин је требало да настави пут до одредишта ка Космету, а Радојко да се врати у Беране.

С обзиром да се нису јавили родбини и да их неколико дана није било алармиранија је полиција да крене у потрагу за њима. Читавих петнаест дана никаквих информација о њима није било, све до 18. фебруара када је пронађено тело Јасмина Мустајбашића који је до тренутка смрти трпео тортуру и батине, што се очито видело на његовом телу. Потрага за Радојком Бракочевићем трајала је готово четрдесет дана. Под снежним наносима његово тело пронађено је два километра од Савиних вода. Осим прострелне ране од ватреног оружја, других трагова мучења и батињања није било.

Ц.А.

Породица Станишић из Словиња 10 година трага за Зораном

# ПРЕКИНУТА МЛАДОСТ

*Зоран је био јединац. Младић од непуних 20 година кога је бомбардовање затекло на одслужењу војног рока. Неколико дана пре киднаповања дошао је кући и сви га ћамите као скромног и леђо васпитаног момка. Живот је био прегњим као и бројни планиви*

Киднаповани Зоран Станишић је 22. јуна 1999. године отет испред своје породичне куће у месту Словиње у липљанској општини. Ускоро ће се навршити 10 година како његова породица о њему ништа не зна. Зоран, његова сестра и родитељи су тог дана помагали свом деди да превезе неке ствари до њихове куће, јер је ноћ пре тога кућа била обијена и опљачкана



Зоран Станишић

- Наше куће су биле удаљене око 300 метара и ја сам са родитељима била код деде. Три пута сам ишла заједно са братом до наше куће превозећи дедине ствари. Ишли смо трактором и сећам се успутних добацивања и вређања, али ми смо само

ћутали. Четврти пут је Зоран отишао сам а ја сам остала са родитељима, било је око пола два поподне. После неких 20 минута почели смо да бринемо што га нема, јер није то било толико далеко. Отаџ је убрзо кренуо ка нашој кући, затим мама и ја и видели смо да наше комшије Срби трче ка нашој кући. Трактор је још увек радио и био је испред дворишта. Једна страна капије отворена али од мог брата ни трага ни гласа, прича Јасмина Станишић, Зоранова сестра.

## Нестанак

-Зоран је био јединац. Имао је непуних 20 година. Бомбардовање га је затекло на одслужењу војног рока. Неколико дана пре киднаповања дошао је кући. - КФОР је кренуо у потрагу али нису пронашли никакав траг а ми смо наставили да пријављујемо његов нестанак свим могућим организацијама.

јама. Већ ће десет година од тада а ми никада нисмо добили ни једну информацију, никакав траг. Питали смо комшије Албанце у селу али нико ништа није хтео да нам каже, изузев једнога који је рекао да се нами то догодило јер смо Срби, каже нам Јасмина и наставља:

## Стопута поновљена прича

- Један амерички полицајац ми је једном прилком рекао да киднаповани у Албанији раде као робови и када бих ја то поменула у својим разговорима са бројним комисијама њих је само интересовало како се зове тај полицајац. Нису говорили да ће проверити то што сам чула већ их је интересовао идентитет тог человека. Ја сам дала реч да му име нећу спомињати и остајем при томе, али је страшно да се толико мало и даље ради. Све се своди на то да један полицајац крене да ради на случају шест месеци највише годину дана и онда га замене другим. Тај нови крене све из почетка а ми сто пута понављамо причу шта је Зоран обукао, како је изгледао и сличне ствари. Оде и он, дође трећи и све из почетка. Годинама се вртимо у круг и слушамо "радимо на томе, истрага је у теку". Изнова и изнова траже фотографије и крв за ДНК-а анализу. Став моје породице и мене је да крв не дамо и ја лично не верујем да су лешеви који се испоручују они за које их представљају. Ја у ту причу једноставно не верујем. Зашто нису више урадили да их пронађу. За мене је мој брат још увек жив. Сада од једном сви знају за "жуту кућу", али из неких, мени несхватљивих, разлога су ћутали.

Станишићи су своје родно Словиње напустили два дана после Зоранове отмице али нису Косово и Метохију. Прешли су у Доњу Гуштерицу а потом у Грачаницу где и данас живе.

М.Ч.

Деценија од нестанка Тихомира Стојановића из Паралова код Гњилана

## ТРАЖИО ПОСАО И НЕСТАО

*Са аутобуске станице где је КФОР довезао, нестрагом нестао и пуну деценију за њим траје поштара*

Када је нестало 17. августа 1999. године Тихомир Стојановић из села Паралова код Гњилана имао је 34 године. Из Смедерева где је у то време живео дошао је два дана раније да види како му је баба или тражење посла преводиоца био му је приоритетан задатак.

Отишао је у Гњилане у седиште КФОР-а, попричао са њима и они су га одвезли до аутобуске станице где је требало да сачека аутобус и оде за Приштину. Више га нико није од тада видио. У августу се навршило пуних десет година од када је нестало, а исто толико траје агонија његове породице и фамилије која упорно трага за њим.

В.Б.

## Страдање Башкима Имераја

Ром Башким Имерај отишао је у посету сестри у Ћаковичком насељу Пискоте 20. јуна 1999. године.

Изненада у кућу упада група припадника ОВК одводи га и након четири сата батинања и испитивања пушта га на слободу.

И кад мислио да је тај непријатан догађај иза њега, у његову кућу упадају седморица припадника ОВК у селу Паљбарад и одводе га у њихов штаб где га је Мет Алија испитивао заједно са Есадом Љумом да ли је

Након убиства Шурете и отмице њеног супруга Хетаја Ваљдети

## ОТЕЛИ ПА ВРАТИЛИ ДЕЦУ

*Након што је Албанац из Рожаја вратио децу Хетајевој мајци Боси, она је одмах избежла у Босну, бојећи се за безбедност унучића*

Мајци отете па убијене Шурете (18), Мири Феризај никада није било јасно зашто су јој Албанци, након страдања њене кћери и зета отели унучиће, одвели их у Рожаје у Црној Гори па затим их вратили њој. Није успела да сазна који је циљ њихов био, нити шта су планирали да са њима учине.

А све је почело када су Хетај Ваљдет и његова супруга Шурета, која је тада имала 18 година, са двоје мале деце, две бебе у селу Бања у општини Исток, доживели "блиски сусрет" са припадницима ОВК. Одвели су прво Хетаја, а Шурету, која се са децом сакрила у школској згради у селу Врело, дан после убиства њеног супруга мајка је на путу пронашла њено тело, узела децу и одвела их у своју кућу.

Не дugo код ње упадају припадници ОВК, отимају децу и воде их код једног Албанца у Рожаје у Црној Гори. Да ли га је гризла савест што је на тај начин дошао до деце, или му се није свидело што су Роми, Мира Ферзај није успела да сазна. Он је након два месеца ступио у контакт са Хетајевом мајком Босом и вратио јој децу.

Када је узела децу Боса се вратила кући и убрзо затим побегла у Босну и Херцеговину, бојећи се да неком од "учковача" поново падне на памет да дође и отме јој унучиће. М.М.К.

## ТРЕЋЕ И ПОСЛЕДЊЕ ОДВОЂЕЊЕ

пљачкао албанске куће и при том га непрестално шамарали и ударали песницама и ногама. И тада је ослобођен након четворо satног испитивања.

Треће одвођење након три дана тачније 23. јуна у Башкимову кућу долазе Рамуш Харадинај, Мет Алија, Дервиш Ука, Мартин Ндреџај, Пренк Ндреџај, Ука Ндреџај и Санди Бинак и одводе га у штаб ОВК у селу Јуник у дечанској општини где је коман-

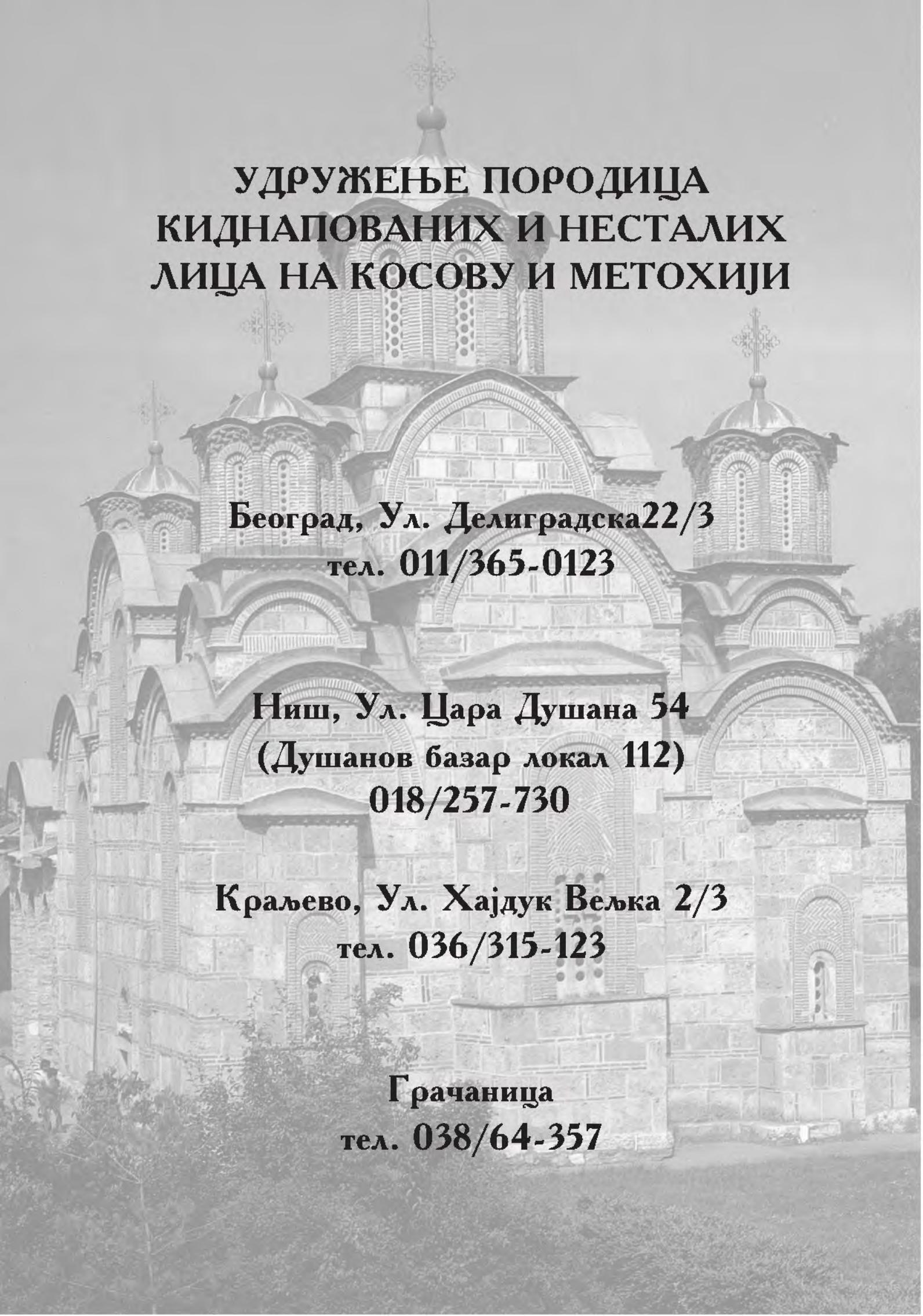
дант био Рустем Бериша. Од тада нико од родбине и пријатеља није видео Башкима Имераја. Трећи сусрет са члановима ОВК и злогословним Рамушом Харадинајем био је по њега кобан. Нико не може да објасни зашто се није склонио након другог привођења ван Космета. Могуће да је веровао да ће га оставити на миру. Очито да се преварио и да му је процена била лоша. Ц.А

## ФОТО БЕЛЕШКА

Мајка тражи сина







# **УДРУЖЕЊЕ ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ**

**Београд, Ул. Делиградска 22/3  
тел. 011/365-0123**

**Ниш, Ул. Цара Душана 54  
(Душанов базар локал 112)  
018/257-730**

**Краљево, Ул. Хајдук Вељка 2/3  
тел. 036/315-123**

**Грачаница  
тел. 038/64-357**

